

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
Direcția Cercetare și Dezvoltare în
Biblioteconomie și Științe ale Informării

Dezvoltarea competențelor din perspectiva
învățării pe tot parcursul vieții:
rolul și locul lecturii

Suport metodologic și educațional în sprijinul realizării
Programului Național LecturaCentral, ediția a IV-a, 2021

Chișinău 2021

CZU 028(082)

D 35

Director general: Elena PINTILEI

Coordonator de ediție: Vera Osoianu

Echipa de autori: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric, Valentina Popa, Victoria Vasilica, Margareta Cebotari, Natalia Ghimpu, Angela Drăgănel, Lilia Povestca, Svetlana Ucrainciuc

Coperta: Alexandru Burdila

Redactor: Ludmila Șimanschi

Procesare computerizată: Diana Odobescu

Lucrarea a fost aprobată spre editare în cadrul ședinței Consiliului redacțional al BNRM (proces-verbal nr. 3, din 10.06.2021).

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova
Dezvoltarea competențelor din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții: rolul și locul lecturii : Suport metodologic și educațional în sprijinul realizării Programului Național Lectura Central, ediția a 4-a, 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării ; director general: Elena Pintilei ; echipa de autori: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric [et al.] ; coordonator de ediție: Vera Osoianu. – Chișinău : BNRM, 2021. – 95 p. : fig., tab.
Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 10 ex.
ISBN 978-9975-3510-3-4.
028(082)
D 35

ISBN 978-9975-3510-3-4

© Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2021

CUPRINS

Vera OSOIANU. Argument	6
Ludmila CORGHENCI. Rolul lecturii în dezvoltarea competențelor de alfabetizare.....	10
Lilia POVESTCA. Lectura profesională: metodă eficientă de studiu	18
VictoriaVASILICA, Angela DRĂGĂNEL. Favorizarea și stimularea Științei Deschise de către biblioteci	27
Margareta CEBOTARI. Furnizarea de servicii specifice bibliotecii în susținerea învățării pe tot parcursul vieții	38
Natalia GHIMPU. Biblioteca prin Lectură: mai vizibilă și accesibilă la distanță.....	50
Ecaterina DMITRIC. Perfecționarea modalităților de lectură ale utilizatorilor.....	60
Valentina POPA, Svetlana UCRAINCIUC. Tehnici de cercetare statistică privind promovarea cărții și lecturii	72
Margareta CEBOTARI. Promovarea lecturii ca bază pentru dezvoltarea multilaterală: bibliografie.....	82
<i>Anexe</i>	
Anexa nr.1 eJurnal de lectură.....	25

LISTA ABREVIERILOR ȘI ACRONIMELOR

BNRM – Biblioteca Națională a Republicii Moldova

CERN – The European Organization for Nuclear Research
(Organizația Europeană pentru Cercetare Nucleară)

CZU – Clasificarea Zecimală Universală

DOAJ – Directory of Open Access Journals (Directoriu de reviste în Acces Deschis)

DOI – Digital Object Identifiers (Identificator de Obiect Digital)

IBN – Instrumentul Bibliometric Național

IFLA – International Federation of Library Associations
(Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci)

IT – Information Technology (Tehnologii Informaționale)

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică).

OpenAIRE – Open Access Infrastructure for Research in Europe (Infrastructura cu Acces Deschis la Cercetarea Europeană)

ONU – Organizația Națiunilor Unite

ORT – Operational Readiness Testing (Computing Software)
(Sistem Online de Raportare)

PIAAC – The Program for the International Assessment of Adult Competencies (Programul de evaluare internațională a competențelor adulților)

PIB – Produs Intern Brut

PISA – Programme for International Student Assessment
(Program de Evaluare Internațională a Studenților)

PNLC – Programul Național LecturaCentral

SM ISO – Standard Moldova International Organization for Standardization (Standard Moldovenesc adoptat prin traducerea

unui standard similar internațional elaborat de Organizația Internațională de Standardizare)

SUA – Statele Unite ale Americii

ȘTIM – Știință, Tehnologie, Inginerie, Matematică

TIC – Tehnologia Informației și Comunicației

UNESCO – The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură)

ARGUMENT

Vera OSOIANU

Lucrarea *Dezvoltarea competențelor într-o perspectivă a învățării pe tot parcursul vieții: rolul și locul lecturii* este un suport metodic în vederea organizării celei de-a 4-a ediții a Programului Național Lectura Central (PNLC), dar și pentru organizarea activităților de promovare a cărții și lecturii în general.

Datele statistice tangențiale lecturii demonstrează faptul că importanța lecturii ca fundament pentru dezvoltare încă nu este conștientizată la scară națională, atât de către decidenți, cât și de fiecare persoană în parte. Pentru a demonstra acest fenomen este suficient de invocat cifrele ultimelor sondaje, care s-au referit și la lectură ca fenomen social, dar și la statisticile oficiale.

Potrivit Centrului de Politici Culturale, susținerea/finanțarea sectorului cultural în Republica Moldova a scăzut de la 0,9% (2011) la 0,5% (2019) din PIB.

Barometrul Opiniei Publice 2020 relevă faptul că în Republica Moldova citesc zilnic (6-7 zile pe săptămână) sau de câteva ori pe săptămână:

- ziare (inclusiv online) – 25,1% respondenți;
- cărți – 17,3% respondenți.

N-au citit deloc ziare în ultimile 3 luni – 57,5%.

Cifrele sunt în scădere pentru că potrivit Barometrului Opiniei Publice 2018,

în ultimele 3 luni n-au citit deloc:

- ziare – 48%;
- cărți – 51%.

Testul PISA 2018 spune că 57% din numărul tinerilor cu vârsta de 15 ani în Republica Moldova au atins nivelul de bază al performanțelor la lectură și științe. Respectiv, 43% pot fi

considerați analfabeți funcționali (persoane care știu să citească, dar nu înțeleg ce citesc).

Potrivit testului, la matematică, citire/lectură și științe, procentajul de elevi care nu au atins nivelul de bază al competenței în RM este aproape de două ori mai mare comparativ cu țările OECD (Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică).

O altă cifră care trebuie luată în calcul este timpul dedicat lecturii. Conform Studiului „Utilizarea timpului în Republica Moldova”, moldovenii citesc în mediu 17 minute pe zi sau cu 7 minute mai puțin decât cetățenii statelor din UE. Cea mai populară formă de lectură la moldoveni fiind lectura online.

Bugetul alocat pentru achiziția de carte este de aproximativ 3,4 lei pe cap de locuitor. Dacă invocăm prețul mediu al unei cărții, care în diferiți ani pivotează în jurul cifrei de 200 lei, vedem nivelul de acoperire a necesarului de finanțare. LEGEA cu privire la biblioteci: [nr. 160 din 20.07.2017 art. 40, p.3) stipulează că „Administrația publică alocă anual mijloace financiare bibliotecilor publice teritoriale pentru procurarea a minimum 50 de titluri de documente la 1000 de locuitori”. Cifra este mult sub recomandările IFLA/UNESCO de 250 cărți la 1000 locuitori.

Pentru lichidarea lacunelor care s-au adunat pe parcursul anilor, în urma finanțării neadecvate, sunt necesare acțiuni urgente pe toată dimensiunea responsabilităților.

PNLC a fost conceput ca o platformă de consolidare a eforturilor de promovare a cărții și lecturii specifice actorilor cu responsabilități esențiale pe acest segment de activitate: cadre didactice, bibliotecari, scriitori, cercetători, critici literari, librari, editori, reprezentanți ai industriei cărții, decidenți la nivel local și național și, nu în ultimul rând, cititori de toate categoriile sociale și de vârstă.

Actorii de pe scena lecturii sunt în mare parte și lideri, și for-

matori de opinie pe imensitatea sectorului cultural, iar mesajul liderilor de opinie are o greutate aparte în eforturile de sensibilizare a societății în întregime și a fiecărei persoane în parte asupra importanței și impactului lecturii atât în dezvoltarea personală și profesională, precum și în dezvoltarea societății în ansamblu. Edițiile precedente ale Programului Național LecturaCentral și-au axat activitățile pe promovarea acestor influențe ale actului lecturii.

Analiza experienței anilor precedenți demonstrează că fiecare actor de pe scena lecturii are partea sa de contribuție în sfera de promovare a cărții și a lecturii. Aria activităților este vastă și se poate presupune că la fel de vast este și impactul. Când este vorba de continuitate și o activitate consolidată, atunci lucrurile se mișcă mai greu. Este evidentă lipsa mecanismelor care ar uni toți actorii într-un tot întreg. Aici este nevoie de o viziune foarte clară de termen lung.

Există experiențe și practici de calitate la care se încearcă a se ajunge pe căi diferite în diferite țări și pe diverse meridiane. Un asemenea catalizator este Agenția Lecturii în Mare Britanie, Fundația ProLectura în Germania, Institutul Cărții și al Lecturii în Franța, Institutul Cărții în SUA etc. Necesitatea unei structurii-umbrelă de acest fel este conștientizată și în spațiul nostru. Până va fi dezvoltată la noi o asemenea structură, încercăm exploatarea la maximum a mecanismelor deja atestate. Poate între timp acestea se vor dezvolta suficient de mult, încât să acceptăm faptul că putem atinge cotele propuse fără implicarea unor mecanisme suplimentare.

Edițiile precedente ale Programului Național LecturaCentral au pus bazele unei temelii puternice, pe care în continuare se poate construi orice. Importanța Programului a fost conștientizată de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Din cele trei ediții precedente, două ediții respectiv 2019 și 2020 au fost susținute

de Minister în cadrul Proiectelor Culturale.

Ediția a 4-a 2021 este gândită ca o curbă calitativ nouă a spiralei, pe care organizatorii vor încerca să o atingă. Miza acestei ediții este consolidarea platformei prin implicarea tuturor actorilor. Toate experiențele acumulate până acum vor fi multiplicare prin atragerea de noi participanți, atât din rândurile experților, cât și din rândul cititorilor. Situația dictată de pandemia COVID a forțat organizatorii și majoritatea activităților mari preconizate pentru ediția a 3-a au fost transferate în spațiul virtual, inclusiv conferința internațională, conferințele zonale, 17 din cele 20 de întâlniri cu scriitori, experți, critici literari, cercetători. Analiza activităților a demonstrat că impactul a fost chiar peste așteptări. Numărul participanților la activități, numărul vizualizărilor activităților plasate online a fost de zeci de mii, cifre care evident nu pot fi atinse la întâlnirile din spațiile fizice.

Ediția anului 2021 depinde în mare măsură de evoluția situației pandemice, dar experiența acumulată pe parcursul anului trecut insuflă încrederea că eficiența activităților preconizate nu va avea de suferit.

Lucrarea de față vine să asigure suportul metodologic necesar activităților și va fi de mare ajutor bibliotecilor de toate tipurile, dată fiind responsabilitatea fiecăreia în domeniul de promovare a cărții și lecturii.

Autorii și-au propus să abordeze mai aprofundat rolul lecturii în alfabetizare, considerată fundament serios pentru bunăstarea emoțională și fizică, creșterea intelectuală și securitatea economică. Un alt aspect care își va găsi oglindire în lucrare este legat de lecturile profesionale și capacitatea acestora de a îmbunătăți comunicarea și de a stabili conexiuni.

În ultimii ani biblioteca se implică activ în promovarea mișcării Știința Deschisă. Acest aspect va fi abordat și de această dată,

accentuându-se, în special, aspectele ce țin de favorizarea și stimularea Științei Deschise.

Dat fiind interesul bibliotecarilor pentru explorarea și exploatarea spațiului virtual, autorii evidențiază și unele servicii, forme, metode de sporire a vizibilității online a bibliotecii în general și a serviciilor în special. Acest aspect al activităților este deosebit de necesar, pornind și de la faptul că însăși lucrarea va fi editată în format electronic.

ROLUL LECTURII ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR DE ALFABETIZARE

Ludmila CORGHENCI

Pilonul european al drepturilor sociale are la bază 20 de principii esențiale, acestea asigurând drepturi noi și eficiente pentru cetățeni, structurate în trei categorii [3]:

- Egalitatea de șanse și accesul la piața muncii;
- Condiții de muncă echitabile;
- Protecția socială și incluziunea socială.

Categoria „Egalitatea de șanse și accesul la piața muncii” prevede drept prim principiu că „Orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții, incluzivă și de înaltă calitate, pentru a dobândi și menține competențe care îi permit să participe pe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă” [3].

Sondajele internaționale, precum Programul privind evaluarea internațională a elevilor (PISA) al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) sau Programul de evaluare internațională a competențelor adulților (PIAAC) al OCDE, relevă insuficiența aptitudinilor de bază la adolescenți și adulți. În anul

2015, unul din cinci elevi a avut dificultăți grave privind dezvoltarea de aptitudini suficiente la citire, matematică și științe. În unele țări, până la o treime din adulți sunt competenți doar la nivelurile cele mai scăzute de alfabetizare și de competențe numerice. 44 % din cetățenii Uniunii dețin un nivel de competențe digitale scăzut sau nu dețin aptitudini digitale (19 %) [4].

În Republica Moldova aproximativ 56% din numărul de elevi din instituțiile rurale nu ating nivelul minim de competență la științe, 58% – la citire/lectură și la științe și 63% – la matematică. Circa 30% din numărul de elevi din instituțiile urbane nu ating nivelul minim de competență la citire/lectură și științe, iar 39% – la matematică [5, p. 24].

Schimbarea rapidă și interconectată a mediului solicită o gamă largă de competențe, iar dezvoltarea acestora trebuie să se desfășoare în mod continuu, pe tot parcursul vieții. Care sunt competențele care răspund nevoilor de creștere durabilă și favorabilă incluziunii, de coeziune socială și dezvoltare în continuare a culturii democratice, și pentru care trebuie să opteze bibliotecile în relațiile cu utilizatorii, membrii comunităților?

În acest context recomandăm axarea bibliotecilor publice în promovarea/educarea lecturii pe următoarele prevederi ale Cadrelui de referință european privind dezvoltarea competențelor-cheie, Agendei ONU-2030 [1]:

▪ Principalele obiective ale dezvoltării competențelor-cheie sunt următoarele:

✓ să identifice și să definească competențele-cheie necesare pentru ocuparea unui loc de muncă, împlinire personală și o stare bună de sănătate, cetățenie activă și responsabilă și incluziune socială;

✓ să furnizeze un instrument european de referință pentru factorii de decizie politică, furnizorii de educație și formare, per-

sonalul didactic, profesioniștii din domeniul orientării profesionale, angajatorii, serviciile publice de ocupare a forței de muncă și cursanții (aici ar trebui să se regăsească și bibliotecile);

✓ să sprijine eforturile depuse la nivel european, național, regional și local pentru a încuraja dezvoltarea competențelor într-o perspectivă a învățării pe tot parcursul vieții.

▪ În promovarea/educarea lecturii bibliotecile vor porni de la faptul că competențele sunt definite ca o combinație între cunoștințe, aptitudini și atitudini. Deci lectura trebuie să fie orientată spre învățarea/cumularea/deținerea de către utilizatorul bibliotecii a *cunoștințelor* (formate din fapte și cifre, concepte, idei și teorii deja stabilite și care sprijină înțelegerea într-un anumit domeniu sau subiect), a *aptitudinilor*, *capacităților* (sunt definite ca abilitatea și capacitatea de a desfășura procese și de a utiliza cunoștințele existente pentru obținerea de rezultate), a *atitudinilor* (a acționa sau de a reacționa la idei, persoane sau situații).

▪ Competențele-cheie sunt acele *competențe de care au nevoie toți cetățenii* pentru împlinirea și dezvoltarea personală, ocuparea unui loc de muncă, incluziune socială, un stil de viață durabil, o viață de succes, o gestionare a vieții care ține seama de aspecte legate de sănătate și cetățenie activă. Este vorba despre învățarea pe tot parcursul vieții, începând din copilăria mică și pe tot parcursul vieții adulte, prin intermediul învățării formale, nonformale și informale, în toate contextele.

▪ Toate competențele-cheie *sunt considerate la fel de importante*; fiecare dintre acestea contribuie la o viață de succes în societate. Competențele pot fi aplicate în diferite contexte, ele se suprapun și sunt interconectate. Aptitudini cum ar fi gândirea critică, soluționarea problemelor, munca în echipă, aptitudinile de comunicare și negociere, aptitudinile analitice, creativitatea și aptitudinile interculturale fac parte integrantă din competențele-cheie.

Cadrul de referință european stabilește opt competențe-cheie, în dezvoltarea cărora pot fi implicate bibliotecile publice: de alfabetizare; multilingvistice; competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii; digitale; competențe personale, sociale și de a învăța să înveți; cetățenești; antreprenoriale; competențe de sensibilizare și expresie culturală [1].

Conceptul de alfabetizare prin prisma cadrului de referință european

Alfabetizarea este concepută drept capacitatea de a identifica, a înțelege, a exprima, a crea și interpreta concepte, sentimente, fapte, opinii, atât verbal, cât și în scris, pe diferite suporturi de fixare. Aceasta implică capacitatea de a comunica și de a stabili conexiuni cu alte persoane, în mod eficient, adecvat și creativ.

Pe măsură dezvoltării societății dimensiunile conceptului de alfabetizare devin complexe. Astfel, specialiștii insistă asupra a trei niveluri de alfabetizare [6]:

- alfabetizarea de bază (capacitatea persoanei de a citi și de a scrie, care generează încredere în sine și motivație pentru dezvoltare ulterioară; aceste competențe corespund nivelului 1 din cadrul testelor PISA);
- alfabetizarea funcțională (capacitatea persoanei de a citi, de a scrie, de a înțelege și de a aplica în practică informațiile extrase din text, ceea ce îi permite funcționarea în societate, acasă, la școală, la locul de muncă; aceste competențe corespund nivelurilor 3-4 din testele PISA);
- alfabetizarea multiplă (capacitatea persoanei de a folosi competențele de citire și de scriere pentru a produce, a înțelege, a interpreta și a evalua critic texte; aceste competențe corespund nivelului 5 din testele PISA).

Apropo, specialiști și experți români, care au lucrat în diverse

proiecte europene pe tema alfabetizării funcționale, au introdus în discursurile și în practica academică conceptul de literație, ca fiind termenul care ar explica cel mai bine înțelesul cuvântului „literacy” din limba engleză. În viziunea acestora, competențele de literație (ori alfabetizare) presupun capacitatea de a citi un text; de a înțelege textul respectiv; de a face conexiunile cu ceea ce știa înainte de citirea textului; de a formula un punct de vedere cu privire la ce a citit; de a exprima în scris sau oral punctul de vedere; de a aplica informațiile/cunoștințele obținute în contexte de viață reală – funcționarea în societate [6].

Revenind la conținutul competenței de alfabetizare, menționăm următoarele.

Bibliotecarii trebuie să disemineze și să transfere utilizatorilor, membrilor comunității servite cunoștințe de citire și scriere, o bună înțelegere a informațiilor scrise. Acest fapt presupune și deținerea cunoștințelor de vocabular, de gramatică funcțională și un limbaj corect.

Referitor la aptitudini, utilizatorii trebuie să fie capabili de a distinge și de a utiliza diferite tipuri de surse, de a căuta, culege și prelucra informații, de a utiliza instrumente ajutătoare și de a formula și exprima argumentele oral și în scris într-o manieră convingătoare și adecvată contextului. Aceasta cuprinde gândirea critică și capacitatea de a evalua informațiile și de a lucra cu acestea, dar îndeosebi de a comunica atât oral, cât și în scris.

Prin intermediul lecturii bibliotecarul educă o atitudine pozitivă pentru un dialog critic și constructiv, o apreciere a calităților estetice și un interes pentru interacțiunea cu alte persoane [1].

Aspecte ale influenței și implicării bibliotecii publice

Bazându-ne pe cele menționate mai sus, specificăm următoarele aspecte ce țin de influența și implicarea bibliotecii [2, p. 35-36]:

▪ *comunicarea/transferul de cunoștințe* (despre obiectul lecturii/document-gen, apartenență funcțională, aparat auxiliar, despre elementele/componentele documentului, mesajul operei, autoritatea documentului (autor, responsabilități instituționale), cunoștințe de vocabular, repere de continuitate a lecturii etc.);

▪ *formarea capacităților/abilităților* de: lectură fluentă, expresivă a diverselor tipuri de texte; ascultare/receptare a textului, identificare a ideilor principale, a noțiunilor, a personajelor; analiză și interpretare a cuvintelor și secvențelor de text, a unui fapt descris, a poziției autorului; rezumarea, sintetizarea informației din document; caracterizare a unui personaj; apreciere a unui text lecturat, a unui personaj, a stării personale post-lecturale, abilitate de inter-relaționare, a adopta o poziție proprie, formulare proprie a opiniilor despre documentul, expunere orală a conținutului etc.;

▪ *dezvoltarea și consolidarea atitudinilor*: conștientizarea necesității lecturii; transformarea utilizatorului în agent/promotor al lecturii; promovarea/diseminarea reacțiilor utilizatorului provocate de lectura documentului, a opiniilor formulate de utilizator în legătură cu problematica textului lecturat, idei și aprecieri (conținut, personaje, autor, mijloace de expresie etc.) pentru inițierea/dezvoltarea unui dialog constructiv.

Implicarea bibliotecii/bibliotecarului în dezvoltarea competenței de alfabetizare, după părerea noastră, ține de:

▪ *învățarea/cunoașterea profundă a resurselor informaționale*, deținute de bibliotecă, a documentelor în vogă, în rating-uri, top-uri, a lucrărilor desemnate în cadrul diverselor concursuri;

▪ *educarea abilităților de lectură*, de conexiune între resurse, promovarea/transmiterea acestor abilități utilizatorilor;

▪ *studierea/cunoașterea necesităților informaționale ale utilizatorilor*;

▪ *comunicare personalizată/în grup cu utilizatorii despre re-*

surse documentare;

- identificarea și recomandarea resurselor de interes pentru utilizatori (indiferent de prezența fizică a acestora în spațiu);
- utilizarea tehnologiilor informaționale pentru a sprijini lectura de către utilizatorii;
- stimularea prezentării opiniilor utilizatorilor asupra celor citite (prin forme specifice bibliotecilor, utilizând și noile tehnici informaționale – concursuri, gale, ținerea instrumentelor de socializare etc.);
- încurajarea, demonstrarea utilității expunerilor, pozițiilor post-lectură a utilizatorilor;
- responsabilități asociate: actualizarea/diseminarea informațiilor despre laureații concursurilor, galelor, premiilor (naționale, internaționale), despre bestseller-uri, noi resurse, relații cu comunități profesionale și altele;
- diversificarea serviciilor de dezvoltare a competențelor utilizatorilor/membrilor comunității, bazate pe metode socratice, contribuind la o lectură critică, la formarea gândirii critice.

Concluzii

Biblioteca/bibliotecarul trebuie să contribuie la statornicirea noilor valențe ale lecturii: dobândirea unor tehnici de învățare; dezvoltarea gândirii critice; înțelegerea unității lumii în diversitatea ei; soluționarea amiabilă a conflictelor; receptivitate la opiniile altora etc. Lectura nu este un proces formal, ci unul inter-relațional, prin care se dezvoltă capacitatea de comunicare între oameni, de gândire și de limbaj. În acest sens este semnificativă afirmația criticului și istoricului literar român Nicolae Manolescu: „A citi înseamnă a învăța. E o formă de experiență sau, mai bine zis, un multiplicator pentru experiențele noastre: căci dacă ne-am mărgini la ceea ce putem trăi sau vedea în jurul nostru într-o viață de om, am fi foarte săraci”.

Referințe bibliografice:

1. COMPETENȚE-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Un cadru european de referință. [citat 16 martie 2021]. Disponibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32018H0604(01))
2. CORGHENCI, Ludmila. Cultura lecturii și cultura informației: interferențe și condiționare reciprocă. Chișinău, 2020. 384 p. ISBN 9789-9975-54-455-9. [citat 16 martie 2021]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1110/Corghenci_Cultura.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. PILONUL european al drepturilor sociale în 20 de principii. [citat 15 martie 2021]. Disponibil: https://ec.europa.eu/info/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_ro
4. RECOMANDAREA Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții. (2018/C 189/01). [citat 15 martie 2021]. Disponibil: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32018H0604(01))
5. REPUBLICA Moldova în PISA 2018. Chișinău, 2019. [citat 15 martie 2021]. Disponibil: https://ance.gov.md/sites/default/files/raport_pisa2018.pdf
6. ROMANIUC, Liliana. Analfabetismul funcțional – provocare a sistemului educațional românesc. [citat 19 martie 2021]. Disponibil: <https://www.arlromania.ro/2016/11/11/analfabetismul-funcional-provocare-sistemului-educational-romanesc/>

LECTURA PROFESIONALĂ: METODĂ EFICIENTĂ DE STUDIU

Lilia POVESTCA

Statele membre ale Uniunii Europene au un interes comun în îmbunătățirea standardelor pentru alfabetizare. Îmbunătățirea competențelor de lectură a fost unul din obiectivele programului de lucru „Educație și formare profesională”, lansat în 2002, iar acest obiectiv a fost reconfirmat ca o prioritate pentru perioada 2010-2020.

Evoluția profesiei de bibliotecar depinde atât de nivelul de pregătire al personalului, cât și de dorința de a-și îmbunătăți continuu cunoștințele, abilitățile, atitudinea profesională.

Schimbări semnificative sunt imposibile fără pregătirea personalului de specialitate din biblioteci pentru educația lor necontenită. Citirea literaturii de specialitate este una din cele mai accesibile modalități de satisfacere a necesităților informaționale și dezvoltare profesională. Cercetătorii care au studiat fenomenul lecturii au accentuat că lectura este un act complex. În aspect general, lectura profesională presupune cunoașterea fluxului documentar în domeniul biblioteconomiei și științei informării și a metodelor de asimilare, oferind baza informațională pentru îndeplinirea oricărei funcții de bibliotecă. Lectura profesională include: *lectura specială* (rezultă din nevoia de a rezolva probleme specifice dictate de activitatea profesională zilnică a bibliotecarului); *lectura de perspectivă* (citirea pentru viitor); *lectura de dezvoltare a culturii generale* (cunoașterea domeniilor conexe, care ar putea fi cererea în viitor a utilizatorilor bibliotecii din diverse ramuri) [5, p. 66].

Lectura profesională se adaptează *scopului* urmărit (dorința de studiere, culegere a informațiilor, dezvoltare profesională, etc); *natura textului* (științific). Există diferite moduri de a citi:

obiectiv (recuperând maximum posibil de informații) ori *proiectiv* (restructurând informațiile potrivit intereselor și dezideratelor proprii; *eferent* (atenția se concentrează asupra a ceea ce rămâne ca reziduu după lectură) ori *estetic* (atenția se concentrează asupra trăirii însăși); *liniar* (performând textul pas cu pas, în ordinea desfășurării sale); *exploratoriu* (a obține o idee generală asupra conținutului) ori *selectiv* (evitând materialul redundant sau neinteresant pentru bibliotecar); *critic* (supus unor evaluări); *consumatorist* (citirea superficială) ori *asimilatoriu* (textul e parcurs sistematic, cu reveniri, spre a fixa, memoriza ideile), etc. Diversele modalități de lectură enumerate sunt exersate izolat sau în combinație, în funcție de nevoi și împrejurări. Ele se formează prin studiu permanent și experiență, iar perfecționarea lor nu se încheie niciodată [2, p. 10].

Elementele importante ale procesului de lectură profesională sunt:

1. Textul de specialitate:

- texte științifice (urmăresc să exploreze, să dezvolte și să clarifice cunoștințele factuale);
- texte didactice (difuzează cunoștințele într-un mod explicit și sistematic) [2, p. 47];

2. Bibliotecarul-cititor;

3. Contextul motivațional, atitudinea generală față de lectura profesională.

Cea mai importantă componentă a triadei lecturii profesionale este bibliotecarul-cititor, fiindcă se implică într-o serie de procese diverse, ce presupun aplicarea și perfecționarea capacităților. El are sarcina de a înțelege, de a decodifica semnele și a le interpreta conform nivelului de dezvoltare a competenței lectorale. Prin noțiunea de competență înțelegem totalizarea cunoștințelor necesare citirii și înțelegerii textelor [2, p. 86]. Competența de lectură a literaturii

de specialitate este influențată de un șir de factori: prezența unui vocabular de specialitate suficient înțelegerii textelor profesionale; capacitatea de a decoda, recepta și elabora mesaje scrise cu caracter biblioteconomic; capacitatea de a înțelege și a construi scheme și diagrame cu conținut biblioteconomic; dezvoltarea și consolidarea capacităților de exprimare în scris a rezumatelor, rapoartelor, instrucțiunilor tehnologice, etc.

Optimizarea lecturii profesionale rămâne o problemă mereu deschisă pentru domeniul biblioteconomie și știința informării. La etapa actuală, când domeniul se dezvoltă dinamic, motivația și importanța lecturilor profesionale capătă o importanță deosebită. Furnizorii de educație continuă au rolul de a proiecta/orienta prin obiective specifice procesul de lectură profesională, de a dezvolta competențele lectorale ale personalului de specialitate din biblioteci:

- a putea să citești – prin cunoștințe, deprinderi, strategii de lectură;
- a vrea să citești – implică atitudini caracteriale superioare față de lectură, exprimate prin capacitatea de raportare optimă la sine și la mediul extern;
- a dori, afectiv-motivațional, să citești – implică atitudini afective și motivaționale superioare față de lectura profesională [3, p. 55].

Capacitatea lecturală se formează în procesul lecturii, în special, al interacțiunii dintre bibliotecarul-cititor și text. În activitatea educațională a personalului de specialitate din biblioteci pot fi utilizate anumite metode de dezvoltare a competențelor de lectură profesională. Pot fi utilizate tipuri de hărți conceptuale (cognitive), diferențiate după forma de reprezentare a informațiilor, pentru dezvoltarea competenței de lectură a textelor de specialitate.

Harta conceptuală (cognitivă) – diagramă care permite vizualizarea organizării procesărilor mentale ale informațiilor legate de

o problemă ce ține de conținut sau concept. Informațiile dintr-un text se organizează în jurul unor termeni-cheie, tema principală este plasată în centru. Subtemele sunt plasate în jurul temei principale (10-15 subteme/idei).

În funcție de structura specifică a diagramelor, se pot realiza diferite hărți cognitive:

Hărți cognitive sub forma „pânzei de păianjen” – în centru se află un concept central, o temă unificatoare de la care pleacă legăturile sub formă de raze către celelalte concepte secundare.

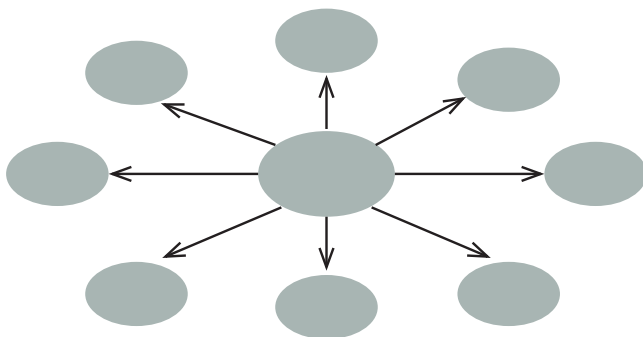
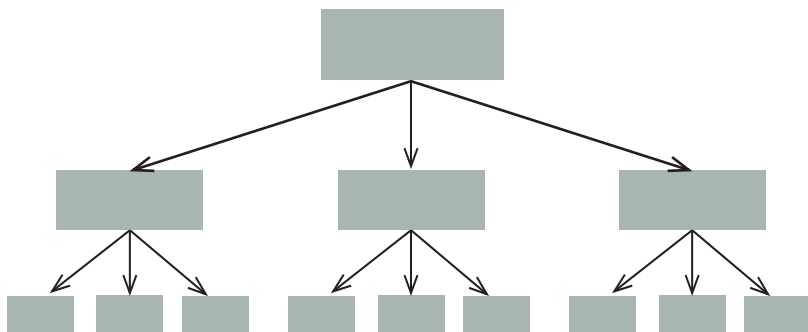

Figura 2. Hartă cognitivă sub forma „pânzei de păianjen”

Tabelul 3. Hartă cognitivă ierarhică

Hartă cognitivă ierarhică presupune reprezentarea grafică a informațiilor, în funcție de importanța acestora, stabilindu-se relații de supraordonare/subordonare și coordonare.

Propunem indicații concrete din practica educațională privind elaborarea hărților cognitive [1]:

- *faza de brainstorming* presupune înregistrarea într-o ordine aleatoare a ideilor, cuvintelor, propozițiilor care au legătură cu subiectul pentru care trebuie întocmită harta conceptuală;

- *faza de organizare* presupune notarea structurată a ideilor din faza de brainstorming, grupând sintagmele-cheie după diverse criterii: importanță, relevanță, utilitate, etc;

- *faza de așezare în pagină* asigură claritate, ușurință și accesibilitate pentru ca, atât persoana care a creat harta conceptuală, cât și o altă persoană care nu știe despre ce este vorba, să înțeleagă ierarhizarea și legăturile dintre concepte;

- *faza de legătură* fixează relațiile de legătură dintre elemente, evidențiind conceptul-cheie și relațiile pe care le are în interiorul hărții cognitive, prin utilizarea săgeților;

- *faza de finalizare* constă în a oferi o imagine de ansamblu și de a detalia aspectul acesteia.

Crearea și utilizarea hărților cognitive este o modalitate eficientă de a-i face pe bibliotecari să gândească critic, să vizualizeze și să-și aranjeze cunoștințele. De asemenea, printre avantaje sunt: se dezvoltă atenția, imaginația, se asimilează mai ușor informația, se ordonează ideile, crește capacitatea de cunoaștere, se extinde sfera cunoștințelor, se îmbogățește lexicul profesional și, prin urmare, se antrenează competențele de a înțelege și de a interpreta într-o formă laconică și concisă esența textului de specialitate. Prin intermediul hărților cognitive, se trece treptat de la lectura textelor de specialitate la comunicarea profesională.

Pentru a dezvolta competența de a gândi critic, drept

competență a bibliotecarului-cititor, care i-ar permite să realizeze sarcini profesionale, să-și proiecteze o carieră și să se realizeze în plan profesional, recomandăm de a elabora *eJurnalul de lectură* (vezi Anexa 1) cu următoarea structură:

- liste de întrebări și răspunsuri pe marginea unui text;
- citate, idei preferate din text;
- scurte descrieri ale anumitor procese;
- idei inovative privind crearea serviciilor/produselor de bibliotecă, organizarea activităților culturale, expoziții, lansări de carte, campanii, etc.;
- reacția față de ideile autorului și evaluarea lor (opinii critice, răspunsuri emoționale, concluzii finale);
- vocabular profesional (cuvinte noi);
- altele.

Lectura profesională este activitatea care contribuie la eficiența muncii intelectuale. În timpul lecturii bibliotecarul-cititor trebuie să găsească ideile principale, să aleagă detalii importante și să evalueze textul citit. Memorarea, înțelegerea celor lecturate presupune concentrarea atenției, voință, buna dispoziție [4, p. 85]. Competențe și mai superioare ar fi acelea de a efectua o privire de ansamblu asupra literaturii de specialitate, de a emite o ipoteză în rezolvarea unei dileme științifice sau de realizare a unui anumit tip de cercetare în domeniu. Pentru a atinge acest nivel de dezvoltare sunt necesare în permanență lecturile profesionale.

Concluzii: Unul din obiectivele esențiale ale educației informale rămâne consolidarea deprinderilor de lectură profesională conștientă și regulată. Se recomandă de a aplica diverse tehnici și metode de folosire a textelor profesionale ca mijloc de instruire și autoinstruire. Crearea și utilizarea hărților cognitive contribuie la dezvoltarea capacităților bibliotecarilor de a sintetiza, analiza, generaliza, abstractiza, omite informații secundare, transpunerea

textului de specialitate într-o diagramă. De asemenea, antrenarea gândirii critice și reflexive; identificarea problemelor și luarea deciziilor; formarea atitudinilor valorice; inițierea acțiunilor practice. Pentru această trebuie să se aloce timp, atât din cadrul orelor de muncă, cât și în timpul liber al bibliotecarului.

Remarcăm faptul că provocările noilor tehnologii de comunicație au identificat avantaje ale lecturii profesionale în format electronic, de care poate beneficia personalul de specialitate din biblioteci:

- oportunitățile accesului deschis la diverse publicații de specialitate;
- deschiderea unei largi perspective consultării documentelor din domeniul biblioteconomie și științe ale informării la domiciliu;
- expedierea imediată (sub formă de fișier, link de acces) a textelor profesionale;
- posibilitatea accesării conținutului unor documente aflate la distanță și a studierii/traducerii (integrale sau parțiale a acestora);
- sprijinirea lecturii active, prin furnizarea unor noi căi și piste de căutare (baze de date, repozitorii tematice naționale și internaționale, etc);
- accesul simultan la mai multe texte de specialitate.

Fluxul masiv de informații oferit de Internet necesită din partea bibliotecarilor capacitatea de a selecta și ierarhiza aceste informații. Trebuie să cunoască să facă asociații, conexiuni, să identifice esențialul și să interpreteze cu spirit critic. Indiferent de studiile și nivelul de pregătire al bibliotecarilor, de capacitatea de a înțelege diversele texte de specialitate, timpul consacrat lecturilor profesionale, recomandăm îmbogățirea în mod constant a cunoștințelor, autoinstruirea pe parcursul întregii vieți prin apelarea la lecturi profesionale, în orice format, ca una din cele mai eficiente metode de instruire continuă. Însușind specificului

și metodele suplimentare de învățare, unui bibliotecar îi va fi mai ușor să implementeze un program de lectură profesională și să se dezvolte intelectual.

Anexa 1

eJurnal de lectură

Titlul articolului _____
Autorul _____
Sursa _____
Editura _____
Anul editării _____

Lista de întrebări	Lista de răspunsuri
1. 2.	1. 2.
Citate, idei preferate	
Scurte descrieri (procese, servicii, etc.)	
Selectarea ideilor inovative	
Reacția față de ideile autorului și evaluarea lor (opinii critice, răspunsuri emoționale, concluzii finale)	
Vocabular profesional	
Altele	

Referințe bibliografice:

1. BARBAROȘ, Ninel. Rolul hărților cognitive în dezvoltarea competenței de lectură. In: *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului. Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”* [online]. Seria 19, vol. 3, 24 martie 2017, Chișinău. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, 2017, pp. 9-15. ISBN 978-9975-46-336-2. [citată 18.03.2021]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/72686
2. CORNEA, Paul. *Introducere în teoria lecturii*. Iași: Polirom, 1998, 256 p. ISBN 973-683-035-7.

-
3. CRISTEA, Sorin. Educația pentru lectură. In: *Didactica Pro* [online]. 2013, nr. 2(78), pp. 54-56. [citat 13.03.2021]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/53604. ISSN 1810-6455.
 4. JINGA, Ioan. Educația în perspectiva unei noi calități. București: Editura științifică și enciclopedică, 1987.
 5. ПАВЛЮК, В.Н. Чтение библиотекаря-профессионала. In: Библиосфера, 2007, nr. 2, pp. 65-68. ISSN 1815-3186.

FAVORIZAREA ȘI STIMULAREA ȘTIINȚEI DE SCHISE DE CĂTRE BIBLIOTECI

Victoria VASILICA

Angela DRĂGĂNEL

Cu ceva timp în urmă, bibliotecile din întreaga lume păreau doar o moștenire culturală, un fel de dinozaur cu un viitor marcat de apariția serviciilor digitale, a social media și de o viață socială din ce în ce mai agitată. Astăzi, în plină pandemie, mulți dintre noi descoperă că bibliotecile sunt departe de a muri: împrumuturi digitale, activități educaționale online, grupuri de lectură pe rețelele sociale, lecturi cu voce tare, campanii de promovare a cărții și lecturii, festivaluri online și multe alte inițiative. Ce s-a întâmplat cu bibliotecile pe care opinia publică le dorea locuri prăfuite, incapabile să se adapteze nevoilor societății? Foarte simplu, societatea a devenit conștientă de existența lor, le-a redescoperit datorită faptului că s-au schimbat condițiile de viață. Puțini dintre noi știu că tehnologia care stă în spatele apariției faxului a fost brevetată în 1843 și că până în anul 1925 companiile de telefonie americană au adaptat liniile sale acestei noi tehnologii. Cu toate acestea, abia la începutul anului 1980, faxul devine foarte căutat și întrebat odată cu posibilitatea de a transmite semnături la distanțe lungi, trecând de la statutul unui obiect de somptuozitate la un element necesar pentru fiecare. Această istorie explică într-un mod paradigmatic succesul bibliotecilor în perioada de pandemie. La fel ca și în cazul istoriei cu faxul, infrastructura digitală a bibliotecilor este activă de ceva timp, dar solicitarea serviciilor de la distanță a explodat acum, când au fost schimbate condițiile.

Importanța bibliotecii în promovarea științei devine necesară într-o societate de consum și exces de social media. Pentru a crește și dezvolta comunități, a crea atmosferă și posibilitate de a evada

din cotidian, devine importantă gama de servicii pe care le prestează biblioteca. Este vorba despre servicii care ar trezi interesul pentru știință, iar proiectul „Ora să Știm” a demonstrat că știința poate fi și distractivă. E important ca biblioteca să adune comunitatea în jurul său, să devină punct cu putere atractivă pentru utilizatori și nonutilizatori.

În Anul Lecturii s-a observat procesul de reinventare a metodelor de promovare a cărții și lecturii, am sesizat cu toții că potențialul, ardoarea bibliotecarului, care devine pro-activ în toate activitățile, nu are limită.

Dar bibliotecile din Republica Moldova pot și mai mult, sunt sprijin pentru cercetare și învățare pe tot parcursul vieții, deschizând efectiv o fază de raționament asupra identității și asupra viitorului.

Acest lucru evidențiază o capacitate de răspuns pozitivă din partea bibliotecilor, implicate într-un proces fără precedent de reconversie a serviciilor lor, concentrându-se pe potențialul și limitele lor.

În mod ideal, știința ar trebui să vizeze deschiderea deplină: în primul rând, acest lucru permite științei să progreseze, deoarece descoperirile publicate sunt supuse unei analize critice și, în al doilea rând, este singurul mod în care întreaga omenire poate profita de beneficiile științei. Cu toate acestea, deschiderea trebuie realizată într-o manieră etică și durabilă și nu ar trebui să afecteze negativ perspectivele de carieră ale unui academician sau protecția vieții private a unei persoane.

Comunitățile științifice trebuie să dezvolte noi instrumente, tehnologii și metode pentru a le permite să funcționeze în acest nou mediu operațional. Funcționalitatea noului mediu operațional se va axa pe predarea unor noi abilități studenților și recalificarea întregii comunități academice.

A devenit evident că știința deschisă necesită o extindere a serviciilor tradiționale de bibliotecă și adoptarea de noi roluri. Dezvoltarea de noi servicii deschise, infrastructuri și instrumente de sprijin pentru cercetare și știință ar necesita, de asemenea, calificări dincolo de abilitățile tradiționale ale unui bibliotecar.

Bibliotecarul cu astfel de abilități este cel care oferă sprijin în procesul de cercetare.

Știința deschisă este o nouă abordare a modului în care se efectuează și se organizează cercetarea științifică, bazată pe cooperare și noi căi de difuzare a cunoștințelor utilizând tehnologiile digitale și instrumente noi de colaborare. În tot acest proces de construcție a fenomenului științei deschise, bibliotecile au un rol primordial datorită capacității de a structura și gestiona informația existentă. O condiție a creșterii și dezvoltării acestui fenomen este și cultura științifică deschisă. Generațiile noi nu au interes pentru știință, indiferent de domeniul acesteia. Este important ca exact cum au fost centrate eforturile mai multor instituții și coagulate forțele în vederea promovării cărții și lecturii în cadrul Programului Național Lectura Central, care are drept actori centrali bibliotecile și bibliotecarii, să se întâmple la fel și cu știința. O încercare pentru a trezi interesul micilor cetățeni a fost proiectul „Ora să Știm”, o inițiativă internațională care a avut drept obiectiv stimularea interesului copiilor cu vârste între 3 și 10 ani pentru subiecte din aria ȘTIM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Matematică).

Proiectul este implementat cu ajutorul bibliotecarilor din bibliotecile publice aflate în zonele rurale din România și Republica Moldova. În timpul atelierelor care au fost organizate copiii ascultau fascinați povești interactive și realizau mici experimente din domeniul ȘTIM.

Dar cum pot bibliotecile să integreze în astfel de preocupări

necesare și utile celălalt contingent de utilizatori, cu vârstă mai mare? În epoca social media știința este un fel de telefon fix despre existența căruia toată lumea știe, dar nu prea se grăbește nimeni să-l folosească, din motivul că majoritatea populației butonează pe Instagram, TikTok și Facebook. Știința mișcă dezvoltarea tehnologiilor de care suntem serviți și crește viteza vântului care învârte viitorul.

Bibliotecile reprezintă infrastructura culturală de bază a fiecărei țări, deci atitudinea, spiritul de inițiativă pentru a clădi un raționament participativ și a implica în acest sens mai mulți actori sociali, care promovează aceeași valoare, poate demara în biblioteci, ba chiar este necesar.

Implicarea bibliotecii drept catalizator în promovarea științei în general și a Științei Deschise în particular ar putea să se axeze pe o serie de acțiuni-cheie, cum ar fi:

- să crească notorietatea rezultatelor cercetării oamenilor de știință;
- să educe și să entuziasmeze publicul nespécialist;
- să încurajeze interesul tinerei generații pentru științe;
- să organizeze evenimente dedicate cercetătorilor, pasionaților de științe și publicului larg, evenimente de comunicare a științei;
- să promoveze proiectele de cercetare, activitățile științifice și rezultatele deosebite.

Desigur că această oportunitate poate servi drept fundament pentru dezvoltarea unor servicii de bibliotecă, care ulterior să devină indispensabile comunității servite. Cum aducem domeniile științei în bibliotecă? Specialiștii recomandă expoziții virtuale, cluburi de știință îmbinate organic cu cinacluri literare, concursuri de eseuri de popularizare a științei pentru tineri, dar și concursuri de robotică și minecraft, care deja se întâmplă în bibliotecile noastre.

Forme de favorizare a Științei Deschise în biblioteci

Clubul de știință: Totul are o explicație!

Cluburile de știință ajută utilizatorii să își perfecționeze abilitățile și să își dezvolte deprinderi noi. Bibliotecarul mileniului trei este un pilon de susținere a dezvoltării comunității în general și alături de părinți, educatori, profesori este responsabil pentru ceea ce se va întâmpla cu generațiile viitoare. Copiii din ziua de astăzi reprezintă viitorul, iată de ce este importantă apropierea acestei generații cât mai mult de știință și noile tehnologii.

Obiective:

- Popularizarea științelor și tehnologiilor în rândul tinerii generații;
- Asimilarea cunoștințelor noi prin experimentare și joc.

Avantaje ale organizării unui club de știință în bibliotecă

Îndrumați corespunzător, beneficiarii vor ajunge să experimenteze singuri, să lucreze în echipă, să se implice activ în ceea ce fac:

- experimentează și explorează;
- capătă încredere;
- își dezvoltă curiozitatea pentru știință;
- înțeleg mai bine fenomenele prezente în viața de zi cu zi;
- învață noțiuni științifice;
- ascultă activ și pun întrebări;
- acceptă greșelile și le depășesc, gestionându-le corespunzător.

Stabilește portretul beneficiarilor clubului de știință din bibliotecă

Primul pas pe care trebuie să îl urmezi, pentru a organiza un club de știință interesant, constă în stabilirea specificului participanților.

În funcție de vârsta, de nevoile și de interesele acestora, vei putea stabili lista de subiecte care urmează a fi abordate în cadrul

ședințelor clubului.

Alege colaboratorii pentru organizarea clubului de știință!

Odată ce a fost stabilit specificul grupului țintă, căruia clubul de știință i se adresează, poate fi alcătuită lista de colaboratori care vor fi încadrați în aceste activități.

Este recomandat de a include în lista coorganizatorilor:

- cadre didactice din cadrul instituțiilor de învățământ;
- voluntari care ar ajuta la supravegherea beneficiarilor în timpul ședințelor unde vor fi desfășurate experimente;
- diverși utilizatori împătimiți de domeniile științifice (adulți, copii sau adolescenți).

Stabilește regulile jocului pentru organizatori și participanți

Se știe că un club de știință este menit să întrunească persoane dornice să se exprime liber și că activitățile desfășurate trebuie să fie atractive. Cu toate acestea, atât organizatorii, cât și cei mici, participanții, vor avea nevoie de reguli. Astfel, totul se va desfășura în manieră civilizată și în mod organizat:

- stabiliți frecvența întâlnirilor pe care le veți organiza, în cadrul clubului de știință;
- alegeți intervalul orar potrivit pentru organizare. Țineți cont de vârsta participanților și de alte activități în care fiecare dintre voi sunteți implicați;
- stabiliți, de comun acord, condițiile în care o întâlnire poate fi anulată sau reprogramată;
- cereți părerea beneficiarilor cu privire la subiectele abordate pentru fiecare ședință.

Activități pe care le poți organiza în cadrul clubului de știință:

- Jocuri menite să dezvolte arta conversației;
- Redactarea unui jurnal al concluziilor;
- Vizionarea filmelor documentare;

▪ Organizarea unei piese de teatru care ar avea drept subiect fenomene științifice.

Pentru a descoperi subiecte interesante și materiale educaționale pentru ședințele clubului de știință din biblioteca dumneavoastră puteți accesa mai multe informații utile <https://comunicarestiintifica.ro/> (6), <https://unibuc.ro/category/stiinta-pe-intelesul-tuturor/>(7) sau <https://stiintasitehnica.com/>(8).

Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare

Sărbătorită anual la 10 noiembrie, Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare evidențiază rolul semnificativ al științei în societate, la fel, subliniază importanța și relevanța științei în viața noastră de zi cu zi.

Prin coeziunea științei cu societatea, Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare își propune să se asigure că cetățenii sunt informați cu privire la evoluțiile științifice. De asemenea, subliniază rolul oamenilor de știință în dezvoltarea cunoștințelor noastre cu privire la procesele și fenomenele care se întâmplă pe planeta pe care o numim „acasă”. Funcția de informare și documentare a bibliotecii poate fi evidențiată mai ales în această zi. Fiecare bibliotecă poate adera la această zi și realiza evenimente interesante orientate către beneficiarii interesați, dar și pentru publicul larg.

Beneficiile organizării prilejuite de Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare:

- consolidarea conștientizării publicului cu privire la rolul științei pentru comunități pașnice și durabile;
- promovarea solidarității naționale și internaționale pentru știința deschisă între țări;
- atragerea atenției cetățenilor asupra provocărilor cu care se confruntă știința.
- posibilitatea de a mobiliza pe toți actorii comunitari în jurul subiectului științei pentru pace și dezvoltare.

Activități recomandate pentru promovarea Zilei Mondiale a Științei pentru Pace și Dezvoltare:

- lecții publice;
- ateliere de creație;
- vizionare de film documentar;
- concursuri de eseuri;
- concursuri de robotică;
- expoziții de carte;
- dezbateri publice etc.

Desigur că anual, biblioteca poate diversifica varietatea activităților în funcție de subiectul ediției sau creativitatea echipei de bibliotecari care organizează evenimentul.

Vernisaj/Târg de promovare a științei

Evenimentul de acest tip are ca scop comunicarea rezultatelor științifice din regiune sau chiar țară prin promovarea acestora.

La eveniment pot fi invitați oamenii de știință care au înregistrat succese în domenii științifice diverse. Fiecărui invitat i se va pune la dispoziție un stand unde protagonistul va prezenta rezultatele lucrărilor sale.

Descoperirile științifice și tehnice ne schimbă și influențează viața, iar prin organizarea unor astfel de evenimente în bibliotecă se oferă accesul publicului larg și utilizatorilor bibliotecii în general la comunicarea cu cercetătorul.

Beneficiile organizării acestor evenimente:

- crește prestigiul bibliotecii;
- se oferă posibilitate cercetătorilor de a interacționa cu publicul nespecialist;
- promovarea rezultatelor științifice;
- identificarea potențialilor investitori (procurarea rezultatelor cercetărilor).

Activități recomandate:

- sesiuni interactive;
- demonstrații de experimente;
- prezentări de produse și/sau prototipuri obținute în urma cercetărilor;
- expoziție cu postere;
- discuții în aer liber.

Organizarea unui vernisaj al rezultatelor științifice ale comunității căreia îi aparții reprezintă o activitate complicată, însă parte cea mai bună este că tu, bibliotecarul, poți să intermediezi nu doar legătura dintre lucrarea științifică – beneficiar, dar și beneficiar – cercetător științific.

Pe lângă toate aceste forme de promovare a Științei Deschise, potențialul bibliotecilor publice teritoriale este mult mai mare. Există la nivel mondial, dar și în țara noastră mai multe experiențe în acest sens. Spre deosebire de bibliotecile universitare, bibliotecile publice teritoriale au, de obicei, funcția clară de deschidere pentru toți. Ele au un rol crucial în oferirea accesului egal și nediscriminatoriu la informație, la tehnologii informaționale și la alte resurse tuturor membrilor comunității, indiferent de gen, vârstă, apartenență etnică, dizabilitate și contribuie, prin mijloace specifice, la procesul de instruire, formare și cercetare. Și nu există niciun motiv pentru care o persoană obișnuită să nu dorească să poată accesa informațiile științifice.

Tinerii și potențialii antreprenori care doresc să dezvolte o afacere, persoanele care suferă de afecțiuni medicale, cei cu interes personal în istoria sau natura locală, cercetătorii care lucrează pentru organizații neguvernamentale și foștii studenți cu un interes continuu pentru subiectul lor – toți se pot baza pe biblioteca publică din localitate pentru a accesa articole și cărți științifice. Bibliotecile sunt o punte de unire și în cazul inițiativelor de știință

cetățenească a oamenilor „obișnuiți” cu literatura științifică (5).

În mod clar, bugetele bibliotecilor publice nu pot suporta costul abonamentelor la jurnale academice și, în acest caz, accesul deschis la aceste surse este esențial. Se impun parteneriate durabile între diferite tipuri de biblioteci pentru rezolvarea problemelor legate de costurile ridicate ale resurselor electronice licențiate. Totodată, bibliotecii îi revine și rolul de a promova și oferi acces la baze de date, arhive de reviste cu acces deschis și la alte resurse credibile, de bună calitate (2) și de a dezvolta abilități digitale ale utilizatorilor în vederea folosirii resurselor în Acces Deschis.

În contextul mișcării Știința Deschisă, biblioteca, poziționându-se drept creator al conținutului științific deschis, creează și dezvoltă platforme și resurse online, repozitorii instituționale și tematice, elaborează publicații instituționale în format electronic, creează, dezvoltă și valorifică biblioteci digitale, digitizează istoria locală etc.

Istoria locală oferă posibilitate oamenilor din comunitatea dată să fie mai aproape de pământul natal, să cunoască mai bine natura, istoria și cultura neamului. Biblioteca poate fi unul dintre principalii parteneri de informare, furnizând produse și servicii de înaltă calitate pentru promovarea comunității sale. Activitatea unei biblioteci în acest domeniu poate fi prezentată printr-o serie de produse și servicii, care includ:

- formarea unor resurse informaționale (colecții speciale sau baze de date), care ar conține informații de referință despre raionul/satul respectiv;
- elaborarea unor documente de publicitate (atât tradiționale, cât și multimedia), valorificând istoria și cultura orașului/satului natal;
- organizarea unor activități culturale (expoziții de pictură sau foto, întâlniri cu personalități din comunitate etc.) care ar promova valorile și bunurile culturale ale comunității deservite;

▪ organizarea excursiilor, călătoriilor interactive în orașul/satul natal (3).

▪ crearea și dezvoltarea, în continuare a serviciilor de digitizare a istoriei locale (1).

Actualmente, dacă biblioteca dorește să ofere valoare, trebuie să găsească acele activități/servicii/produse informaționale pe care doar ea le poate face, care nu pot fi realizate mai eficient de altcineva (4), iar personalul instituției să fie flexibil, inovativ și să se adapteze ușor noii realități.

Referințe bibliografice:

1. DIGITALIZAREA istorie locale. [online] [citată 06.05.2021]. Disponibil: http://resurse.bnrm.md/phocadownload/servicii%20moderne%20de%20bibliotec_digitalizarea%20istoriei%20locale.pdf
2. DRĂGĂNELI, Angela. Dezvoltarea și promovarea Științei Deschise: experiențe cu noi formule. In: Magazin Bibliologic, 2021, nr. 1/2, pp 56.
3. MUNTEAN, Aliona, BALEANU, Rodica. Excursia de bibliotecă – mod de extindere a orizonturilor cunoașterii. In: Magazin Bibliologic, 2021, nr. 1/2, pp. 5.
4. OLARIU, Ivona. Rolul bibliotecilor în tranziția către open access (OA): tendințe europene. [online] [citată 06.05.2021]. Disponibil: https://ciccre.uvt.ro/sites/default/files/qr/qr_viii_2_ivona_olariu.pdf
5. REACHING Further: Open Access and Public Libraries. [online] [citată 06.05.2021]. Disponibil: <https://blogs.ifla.org/lpa/2018/10/26/reaching-further-open-access-and-public-libraries/>
6. REVISTA Știința&Tehnica. [online] [citată 27.04.2021]. Disponibil: <https://stiintasitehnica.com/>
7. ȘTIINȚA pe înțelesul tuturor. [online] [citată 06.05.2021]. Disponibil: <https://unibuc.ro/category/stiinta-pe-intelesul-tuturor/>
8. ȘTIINȚĂ și comunicare. [online] [citată 26.04.2021]. Disponibil: <https://comunicarestiintifica.ro/>

FURNIZAREA DE SERVICII SPECIFICE BIBLIOTECII ÎN SUSȚINEREA ÎNVĂȚĂRII PE TOT PARCURSUL VIEȚII

Margareta CEBOTARI

Învățarea pe tot parcursul vieții, considerată o caracteristică esențială a societății informaționale, se impune ca o condiție indispensabilă de adaptare la cerințele profesionale, sociale și economice în continuă schimbare, având drept scop de a favoriza formarea continuă și consolidarea cunoștințelor și deprinderilor necesare pentru dezvoltarea multilaterală și împlinirea personală a fiecărui membru al societății.

Cadrul strategic european *Educație și formare 2020* propune realizarea următoarelor obiective:

- *creșterea inteligenței*, prin reformarea educației și formarea profesională;
- *creșterea incluzivă*, pentru reducerea șomajului, sărăciei și excluziunii sociale;
- *creșterea durabilă*, prin utilizarea eficientă a resurselor și a competitivității persoanelor adulte [3].

Specialiști în domeniul educației demonstrează că în Republica Moldova elaborarea strategiilor de educație/învățare pe tot parcursul vieții constituie o prioritate bazată pe cunoaștere, în care accesul la informații și cunoștințe de ultimă oră, împreună cu motivația și capacitatea de a folosi în mod inteligent resursele, au devenit chei pentru stimularea ofertei pieței muncii, a competitivității și inserției sociale [2].

Educația pe tot parcursul vieții presupune învățarea unor competențe-cheie care să stimuleze manifestarea creativității și inovării la toate persoanele, inclusiv și cele cu dizabilități, în vederea elaborării unor soluții efective și originale în viața personală,

profesională și socială. În același timp, învățarea pe parcursul vieții presupune studiul în cadrul, dar și în afara sistemelor tradiționale de educație și formare.

În acest context, în activitatea bibliotecilor publice sunt prevăzute și astfel de obiective strategice: aplicarea în practică a învățării pe tot parcursul vieții, educarea creativității și inovării, promovarea echității, coeziunii sociale și a cetățeniei active a utilizatorilor și a tuturor membrilor comunității.

Pornind de la aceste abordări ale educației permanente, importanța implicării bibliotecilor în dezvoltarea competențelor-cheie ale utilizatorilor devine tot mai esențială. Competențele-cheie includ abilități de bază precum comunicarea în limba maternă și în alte limbi, competențe digitale, competențe de cercetare în știință sau tehnologii, dar și competențe conexe: capacitatea de a învăța să înveți, competențe sociale și civice, spirit de inițiativă, competențe antreprenoriale, conștiință și expresie culturală, creativitate.

Bibliotecile publice oferă încontinuu membrilor comunității resurse, servicii și facilități orientate spre realizarea acestor obiective: asigurarea accesului la informație, cunoaștere și învățare pe parcursul vieții; asigurarea accesului la dezvoltarea culturală și socială, la recreere, la tehnologii informaționale și la cunoștințe necesare pentru utilizarea acestor tehnologii; asigurarea rolului bibliotecii de centru public de acces gratuit al membrilor comunității la Internet etc. Specificul învățării pe tot parcursul vieții influențează în mod decisiv procesul de planificare, organizare și desfășurare a activității de instruire a utilizatorilor bibliotecii. Pentru asigurarea succesului este necesar ca formatorul să țină cont de un set de principii, ce vor fi integrate în activitățile de instruire ale utilizatorilor:

- Experiența participanților este importantă pentru activitățile

de instruire a adulților și, respectiv este inclusă în procesul desfășurării instruirii.

- Activitățile de instruire sunt centrate pe dezvoltarea abilităților necesare adulților. Este important ca prezentările formatorului să constituie 10-15% din timpul total al instruirii, să fie urmate de exerciții practice și aplicații, ce vor contribui la dezvoltarea abilităților de aplicare în practică a noilor cunoștințe și vor încuraja modificările necesare în performanțele viitoare ale participanților.

- Formatorul va încuraja participarea tuturor celor implicați în instruire, ținând cont de specificul fiecărui individ.

- Strategiile și tehnicile aplicate sunt semnificative pentru adulți. Pornind de la premiza că participanții învață mai mult și mai bine prin aplicarea corectă a procesului de instruire, devine important ca formatorul să selecteze cu grijă strategiile și tehnicile relevante pentru valorificarea cunoștințelor și experienței anterioare a participanților, pentru încurajarea schimbului de idei și opinii cu privire la posibilitățile ulterioare de aplicare în practică a noilor informații.

- Utilizarea materialelor vizuale contribuie la perceperea și, respectiv, la înțelegerea corectă a informației prezentate.

- Informația și cunoștințele noi sunt consolidate prin exersarea lor în activitățile practice. Activitățile de instruire indică, în mod evident, posibilitatea aplicării noilor cunoștințe și abilități.

- Instaurarea unui climat de respect contribuie simțitor la creșterea eficienței instruirii adulților.

- Rolul formatorului este cel de a facilita învățarea, și nu de a o impune. Dacă formatorul insistă asupra propriului punct de vedere, nu încurajează exprimarea sau neglijează opiniile participanților, o asemenea abordare nu va contribui la formarea participanților [4].

Este evident că dezvoltarea competențelor-cheie personale și

sociale ale utilizatorilor trebuie să predomină printre obiectivele bibliotecilor publice. Mijloacele bibliotecilor publice de realizare a demersurilor formative/de educație pe tot parcursul vieții, pot fi diverse ca forme, metode și tehnici utilizate.

***Servicii, metode și tehnici de formare a adulților:
recomandări pentru formatorii din bibliotecile publice***

Servicii

Exemple de bune practici în diversificarea dezvoltării multilaterale a persoanelor sunt implementate în bibliotecile publice din Republica Moldova prin organizarea multiplelor servicii de bibliotecă, care au drept scop dezvoltarea competențelor de cultura lecturii/cultura informației, digitale/alfabetizare WEB, financiare/antreprenoriale etc.

Aceste servicii sunt planificate și realizate pentru educarea abilităților de studiu individual, competențelor de lectură critică, lectură de tip investigație de text etc. În special, trainingurile organizate de biblioteci în cadrul acestor servicii au drept scop formarea abilităților/promovarea modului sănătos de viață, prevenirea abuzului de folosire a substanțelor narcotice, integrarea persoanelor în viața societății, promovarea valorilor umane, implicarea activă a cetățenilor în dezvoltarea economică și socială a comunității etc.

Toate aceste servicii implică tehnici de instruire și relaxare, de înțelegere personală, fiind reliefată importanța lecturii în viața participanților și rolul bibliotecii publice în sprijinirea dezvoltării multilaterale a membrilor comunității. Aceste rezultate sunt exprimate în termeni de satisfacție personală, deprinderea de noi competențe, încercarea de noi experiențe, creșterea încrederii și respectului de sine, dezvoltarea creativității, conștientizarea culturală, capacități sporite de comunicare prin dezvoltarea lim-

bajului etc. În același timp, am remarca faptul că organizarea de cursuri pentru utilizatori în funcție de cerințele acestora este un serviciu relativ nou, în cadrul căruia bibliotecile din Republica Moldova oferă membrilor comunității spații unde aceștia continuă să învețe, dezvoltându-și abilitățile de bază, necesare pentru participarea în viața socială, culturală și economică a comunității. Aceste servicii presupun dezvoltarea culturii generale, studierea limbilor, dezvoltarea abilităților de lectură, dezvoltarea competențelor tehnologice etc.

Prin activitățile organizate diferențiat, pentru diverse categorii de utilizatori, bibliotecile stimulează ideile, discuțiile, cultura dialogului și formarea competențelor noi [1].

Lectura critică

Lectura reprezintă o metodă fundamentală în activitatea intelectuală legată de studiul individual de cercetare, în același timp, această metodă poate face parte din structura unui curs/training de formare a competențelor de lectură critică. Lectura problematizată este o tehnică de lectură dirijată prin anumite întrebări-problemă, adresate în prealabil de către formator, urmărindu-se ca participanții la o astfel de instruire să identifice răspunsuri în baza unor texte date. În baza lecturii critice se pot formula opinii personale argumentate în domeniul de specializare ales de utilizatori. În același timp, ca metodă de formare, lectura îndeplinește mai multe funcții: de informare și documentare; de instruire și autoinstruire; de culturalizare etc.

Avantajele lecturii:

- oferă participanților la activități de formare a competențelor de lectură posibilitatea de a interpreta fenomene, procese, legități etc,
- stimulează gândirea analitică,
- oferă posibilitatea muncii independente [5, pp. 40-41].

Metoda socratică

Această metodă presupune o conversație euristică asupra unui text sau a unui subiect de interes comun. Este o metodă bazată pe dialog, de incitare la discuție a participanților la *atelier de lectură* sau membri ale unor *cluburi de creație literară* prin întrebări, care are la bază gândirea socratică, arta socratică a aflării adevărului printr-un șir de întrebări bine puse, întrebări care generează gândire, nu controlează gândirea.

Această metodă constă într-o succesiune de întrebări formulate de formator în alternanță cu răspunsurile participanților, numiți succesiv de formator. Formatorul tot timpul continuă să ceară argumente de la fiecare participant, referitoare la cele expuse. Întrebările derivă din răspunsurile participanților. În același timp, formatorul trebuie să fie gata să renunțe la mersul activității, programată din timp.

Conform acestei metode, veritabila cunoaștere nu constă doar în aflarea unor răspunsuri, ci are la bază un proces de chestionare permanentă. Întrebările pot fi și „artificiale, premeditate”, pentru a provoca participanții la dialog să găsească soluții, să iasă din pasivitate și conformism, stimulând inițiativa. În funcție de circumstanțe pot fi adresate mai multe tipuri de întrebări:

- tip reproductiv (ce?, unde?, când?);
- tip productiv (de ce? cum ?);
- tip ipotetic (dar dacă? ce credeți voi despre? să presupunem că...).

O discuție care începe cu o întrebare dificilă necesită un angajament activ al participanților de a răspunde și a găsi soluții. Este mult mai productivă pentru dezvoltarea gândirii decât receptarea pasivă a unei informații. În plus, metoda socratică captează atenția auditoriului.

Tehnica de lucru a metodei socratice:

- Scopul este de a stimula gândirea și dezbateră, formatorul

nu trebuie să exprime nicio opinie sau convingere referitoare la subiectul discuției.

- Formatorul reformulează pe parcursul discuției părerile participanților, pentru a incita dezbaterile și astfel se înțeleg mai bine ideile expuse.

- În procesul formării prin intermediul folosirii întrebărilor ipotetice, analiza răspunsului se realizează punând întrebări și răspunzând la ele. Argumentele discuției nu sunt nici „corecte” nici „incorecte”, participanții la dialog trebuie să sintetizeze concluzii prin intermediul propriului proces de gândire.

- Întrebarea ipotetică oferă participanților doar un mecanism de procesare a ideilor care duc la o concluzie, fără aprecierea formatorului referitoare la corectitudinea sau incorectitudinea răspunsului.

- La încheierea unei discuții dialog reușit, fiecare participant va adopta o poziție în legătură cu subiectul propus spre dezbateri.

Avantajele metodei socratice:

- oferă participanților un mecanism de procesare al ideilor care duc la o concluzie;

- stimulează gândirea individuală/ gândirea creativă;

- creează teren favorabil pentru respectul reciproc al participanților [5, pp. 37-39].

Traininguri

Trainingurile pentru utilizatori sunt cele mai frecvente forme utilizate de bibliotecile publice, în cadrul cărora se contribuie la dezvoltarea multilaterală a membrilor comunității, asigurând formarea competențelor-cheie personale. Orice training vizează realizarea mai multor obiective: cunoașterea de sine și a lumii înconjurătoare; schimbarea personală prin comunicare; comunicarea într-o atmosferă de încredere și într-un mediu neformal,

fiind un mediu de lucru eficient pentru dobândirea cunoștințelor. Trainingul include o diversitate de metode, tehnici și instrumente de formare a competențelor și abilităților, de însușire a valorilor morale și etice.

Cele mai multe metode și tehnici se centreză pe participarea și interacțiunea în grup. Ele oferă participanților posibilitatea să adreseze întrebări, să împărtășească idei și opinii, să discute. Scopul folosirii acestor metode și tehnici este de a-i ajuta pe participanți să învețe.

Printre metodele interactive recomandate în realizarea unui training se evidențiază brainstormingul, studiul de caz, jocul de rol (role play), discuția/dezbaterea, observarea etc.

Brainstorming

O modalitate de generare a ideilor într-un interval scurt de timp este brainstormingul, care se folosește pentru a găsi soluțiile unei probleme sau pentru a defini un termen. Această metodă facilitează apariția unui număr nelimitat de idei și concepte.

Este mai mult o metodă de stimulare a creativității, care se utilizează în discuții, dezbateri pentru formarea unor calități imaginative, creative. Metoda *asaltului de idei* se numește și *metoda marelui DA*, întrucât pe moment sunt reținute toate ideile, se acceptă totul, nu se respinge nimic, procesul de analiză și evaluare are loc ulterior, adică are loc eliberarea imaginației, prin anularea cenzurii intelectuale (este bună sau nu este bună ideea ta). Ședința de brainstorming începe prin enunțarea unei probleme, după care, în mod spontan se emit soluții, fără preocupări de căutare a validității. Contează cantitatea și nu calitatea. Pot fi emise și idei bizare, non-standard. Nimeni nu are voie să contrazică ideile colegilor. Formatorul trebuie să propună spre rezolvare probleme care au un interes real.

Principiile fundamentale ale brainstorming-ului sunt:

- orice persoană este capabilă să producă idei, deci în această formă de lucru cu grupul este important să încurajăm toți participanții să formuleze cât mai multe idei, soluții;
- cantitatea stimulează calitatea, cu cât se generează mai multe idei, de către mai mulți participanți, cu atât mai reușită va fi sesiunea de brainstorming;
- sunt generate cât mai multe idei, soluții, moduri de a asimila o situație pentru a înțelege cât mai bine acea situație, a avea o bază mare de soluții, idei pentru abordarea situației, a implica toți membrii grupului în acest proces [7].

Avantajele asaltului de idei:

- pot fi propuse numeroase alternative/soluții într-un interval scurt de timp;
- permite formularea de opinii și aprecieri creative, fără restricții, referitoare la tema de discuție.

Jocul de rol. Lucru în echipă

Scopul jocului de rol constă în simularea unei probleme de viață și rezolvarea în comun a problemei, luarea deciziilor; contribuirea la conștientizarea de către participanți a multiplelor valori, perspective, stiluri de comunicare și norme culturale; asigurarea aplicării în practică a unei game variate de aptitudini, precum ar fi: participarea la o ședință, participarea la negocieri, soluționarea conflictelor, însușirea procesului de decizie participativ; asigurarea de aptitudini practice pentru a face față situațiilor neprevăzute din viață.

Recomandări pentru formator: atenție la spațiu, aranjatul sălii, la nivelul de zgomot din timpul activităților; participanții trebuie să dispună de cunoștințe și abilități necesare pentru efectuarea activității; instrucțiunile trebuie să fie clare. Jocul de rol presupune provocarea unei discuții pe o problemă cu incidență directă

asupra unui subiect ales. Subiectul „jucat” trebuie să fie familiar, extras din practica de viață a participanților. Se cere unor membri ai grupului de participanți să improvizeze conform unui scenariu prestabilit anumite situații problematice/conflictuale din viața cotidiană. Jocul propriu-zis nu trebuie să dureze mai mult de 5-10 minute, după care vor interveni comentariile participanților. În jocul de rol structurat formatorul creează scenariul, oferă fiecărui participant indicații precise cu privire la personajul care va trebui interpretat, (poziția acestuia cu privire la subiectul în discuție), după care formatorul prezintă elementele de bună practică.

Jocul de rol/lucrul în echipă sunt metode care conduc la realizarea următoarelor obiective:

- învățarea modurilor de gândire critică;
- dezvoltarea empatiei și a capacității de înțelegere a opiniilor, trăirilor și aspirațiilor altora;
- stimularea aptitudinii de a înțelege și evalua orientările valorice ale partenerilor de interacțiune;
- formarea competenței de a rezolva situații problematice dificile, verificarea corectitudinii comportamentelor formate [5, pp. 50-52].

CONCLUZII

Educația pe tot parcursul vieții este o problemă globală în contextul numeroaselor schimbări determinate în toate domeniile de activitate de evoluția rapidă a științei și tehnicii. La toate aceste schimbări omul trebuie să se adapteze prin educație/învățare pe tot parcursul vieții. Pentru extinderea cunoașterii, în scopul dezvoltării multilaterale a personalității umane nu există limite de vârstă sau oricare alte bariere. La nivel individual fiecare persoană trebuie să găsească calea cea mai bună și mai potrivită puterilor și aptitudinilor sale [6].

Strategiile de dezvoltare socială și tehnologiile actuale sunt marcate de necesitatea de adaptare, inovații, educația pe tot parcursul vieții. Serviciile esențiale pe care bibliotecile publice din Republica Moldova le pun la dispoziția comunităților locale în ceea ce privește incluziunea digitală, incluziunea socială, învățarea pe tot parcursul vieții și modalitățile de încadrare în muncă, sporesc rolul exercitat de serviciile respective, prin asistența pe care o acordă la realizarea obiectivelor Uniunii Europene privind educația/învățarea pe tot parcursul vieții.

Competențele-cheie dezvoltate prin intermediul bibliotecilor publice, definite drept – cunoștințe, abilități și atitudini – vor susține participanții la activitățile organizate de biblioteci în sprijinul educației pe parcursul vieții, în autorealizarea lor în viață, în găsirea unui loc de muncă, în participarea activă a lor în viața socială etc.

Ar fi de menționat și faptul că educația pe tot parcursul vieții este o modalitate care obligă pe toți, indiferent de profesie sau de vârstă, să învețe continuu, pentru a face față avalanșei de schimbări informaționale, tehnologice, științifice și culturale din societate, urmărind a avea ca finalitate dezvoltarea multilaterală a persoanelor, bazată pe cunoaștere.

Referințe bibliografice:

1. CEBOTARI, Margareta. Rolul bibliotecilor în formarea deprinderilor de lectură pe parcursul vieții. In: Lectura și scările: Culegere de articole. Chișinău: Prut Internațional: BNRM, 2020, pp. 64-85. ISBN 978-9975-54-455-9. ISBN 978-9975-3361-9-2 [citată 03.04.2021]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1108>
2. FURDUI, Emilia. Reprezentări sociale privind fenomenul „învățare pe tot parcursul vieții”. In: Școala modernă: provocări și oportunități. Conferință științifică internațională (Chișinău, 5-7 noiembrie 2015). Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2015, pp. 474-477. ISBN 978-9975-48-100-7 [citată 12.03.2021]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/474-477_2.pdf

-
3. GOLOVEI, Lilia. Tendințe internaționale în domeniul învățării pe tot parcursul vieții [online]. [citată 12.03.2021]. Disponibil: <http://carte.psihologie.md/tendintel%b5-internationale-in-domeniul-invatarii-pe-tot-parcursul-vietii/>
 4. INSTRUIREA adulților: principii, metode și tehnici [online]. [citată 12.03.2021]. Disponibil: https://tdh-moldova.md/media/files/files/3_1_instruirea_adultilor_2620835.pdf
 5. MANUALUL formatorului. Alcătuitori: Otilia-Ștefania Păcurari, Valeria Șterbeț, Adriana Eșanu. Chișinău: Foxstrot, 2014. 98 p. ISBN 978-9975-120-27-2.
 6. PORUMBEANU, Octavia-Luciana. Educația pentru informație. In: Porumbeanu, Octavia-Luciana. Managementul cunoașterii și structurile infodocumentare. București: Editura Universității din București, 2011, pp. 223-253. ISBN 978-973-737-976-4.
 7. RADU, Carmen. Metode folosite în formare [online]. 10 iulie 2011 [citată 22.03.2021]. Disponibil: <https://blogunteer.ro/2011/07/training-101-metode-folosite-in-formare/>

BIBLIOTECA PRIN LECTURĂ: MAI VIZIBILĂ ȘI ACCESIBILĂ LA DISTANȚĂ

Natalia GHIMPU

Marea majoritate din populația globului este conectată la Internet, lucru care a dus la schimbări radicale la nivel mondial în ceea ce privește gândirea strategică și poziționarea bibliotecilor pe piața informațională. Omenirea dintotdeauna a tins spre a evolua, cu scopul de a ne îmbunătăți calitatea vieții. Utilizatorii se regăsesc zilnic, în calitate de consumatori de conținut/produse/servicii în volumul uriaș de informații.

În mediul online îndemnul „Caută și vei găsi” este perfect, dar apare altă întrebare pentru cei care vor să fie găsiți/vizibili? Pentru bibliotecile cu produse/servicii oferite online care își doresc vizibilitate pe Internet, au apărut mulți „salvatori” care, în calitate de specialiști în marketing online, propun diverse forme și metode. Oferirea serviciilor online de lectură de către biblioteci este o provocare dificilă. Capacitatea bibliotecilor cu servicii online asigură vizibilitatea în mediu online și este direct proporțional cu personalul calificat în IT și, cel mai important, cu motorul de căutare Google.

Vizibilitatea online a produselor de bibliotecă

Vizibilitatea este un lucru foarte valoros pe care îl poți avea în mediul online, deoarece stă la baza oricărei alte activități de promovare. Cel mai puternic instrument cu care poți dobândi această vizibilitate este Search Engine Optimization (Optimizarea motorului de căutare), cu ajutorul căruia poți obține poziții de top în Google și trafic organic mare. Atunci când traficul este mare pe site sau pe blog etc., persistă oportunitatea de a testa o varietate mare de tactici și tehnici de promovare a produselor și serviciilor de lectură, prestate de bibliotecă [3, p. 21].

Cum câștigăm încrederea lui Google?

În procesul de plasare/promovare este foarte important să câștigi încrederea lui Google. Iar acest lucru nu se obține ușor, el se capătă în timp, cu produse și servicii online de calitate și corecte morale. Pentru a fi mai repede recunoscuți de Google, trebuie ca alte website-uri, recunoscute, în care Google are deja încredere, să te recomande, operațiunea este cunoscuta sub numele de „link building – link gazdă” (un web site pe care se regăsește conținut de calitate găzduiește un hyperlink care trimite către website-ul/blogul bibliotecii, cu condiția că, de asemenea, trebuie să se regăsească conținut de calitate. Așa are loc „transferul de autoritate” între site-uri și astfel site-ul bibliotecii începe să fie apreciat de către Google (de exemplu: cărțile cu descrierile bibliografice de rigoare din Catagogul Bibliotecii Congresului din Statele Unite ale Americii se promovează pe siteul *Amazon*) [1, p. 2].

Odată ce te obișnuiești să îți focalizezi eforturile în acest sens și sa oferi utilizatorilor conținut relevant pentru ei, rezultatele nu vor întârzia să apară. Fără îndoială, conținutul de calitate are mai multe șanse să fie redistribuit și recomandat altor utilizatori, ca urmare imaginea bibliotecii avansează.

Care sunt instrumentele principale de care trebuie să țină cont biblioteca pentru promovarea online?

1) Elementele folosite în strategia promovarea online (strategia Marketingului on line) [2 p. 139]:

- cuvinte-cheie și elaborarea unei strategii în acest sens,
- optimizare pe pagini: viteza de încărcare a site-ului, elemente de web design,
- redirecționare către alte super link-uri, optimizarea meta tagurilor, optimizarea imaginilor, optimizarea URL-urilor, creare de conținut de calitate pe paginile site-ului etc.,

▪ optimizare în afara paginii: creare de conținut cu scopul de a fi publicat pe alte site-uri (comunicate, articole de blog etc.), crearea unui profil solid de back linkuri (redirecționarea link-urilor de pe o pagină la alta și viceversa), îmbunătățirea conținutului de tip text, imagini sau video publicate pe rețelele de socializare.

2) **Motoarele de căutare** implica promovarea site-ului/blogului prin reclame, precum Google Adwords și alte platforme de publicitate online care există pe Internet, cele mai multe fiind pe rețele de socializare precum Facebook, Instagram sau Youtube.

3) **Social Media** este unul din cele mai în vogă instrumente de promovare online, care folosește rețelele de socializare precum Facebook, Instagram sau Twitter, pentru a comunica, a interacționa și a influența utilizatorii, în mod special cu scopul construirii de brand/imagine de calitate.

Însă formarea unei audiențe fidele bibliotecii pe platformele de Social Media este un proces de lungă durată. Pentru aceasta este nevoie de câteva recomandări care pot ajuta să adunăm un număr mai mare de utilizatori și de a interacționa eficient cu aceștia pe rețelele de socializare:

▪ **Creează o voce proprie:** accentuarea unui mesaj principal și transmiterea constantă către audiență – precum ar fi „Promovarea cărții și lecturii”, insistându-se pe încredere și comunicare eficientă. Social Media este unul din cele mai puternice instrumente de construire și conștientizare a imaginii și a loialității utilizatorilor față de bibliotecă.

▪ **Oferă plus-valoare utilizatorilor:** indiferent de produsele sau serviciile pe care vrem să le promovăm: , întotdeauna ne concentrăm pe a oferi utilizatorilor, conținut valoros, util și relevant, fie că oferim produse elaborate de bibliotecă, recomandări într-un anumit domeniu, fie că oferim conținut elaborate de alte instituții etc.

▪ **Invariabilitate:** este importantă periodicitatea cu care se postează conținutul pe platformele de Social Media. Este necesar de găsit echilibru, în relațiile cu utilizatorii.

4) **Promovare afiliată** presupune promovarea produselor și serviciilor altora. Partea buna este că nu trebuie sa investim nimic în produsele sau serviciile respective, dar trebuie să deținem deja o audiență/poziție online semnificativă. Ca exemplu, bloggerii foarte cunoscuți obișnuiesc să practice promovarea afiliată, promovând diverse produse și servicii (ale bibliotecilor) în cadrul articolelor scrise de ei [3, p. 25].

6) **Promovare de conținut** este un instrument separat, mai ales atunci când analizăm conținutul/produsul. De exemplu, pentru video promovare este o modalitate de a obține vizibilitate online care a devenit foarte populară în ultimii ani, în mod special pe Youtube. Oferind tutoriale sau informații utile (citirea unei povești, recitarea poeziilor, dialoguri cu scriitorii etc.) celor care urmăresc canalul de Youtube, biblioteca devine cunoscută și obține popularitate, mai ales dacă în descrierea videoclipului se va insera un link către site-ul oficial al bibliotecii.

Bibliotecile, de acum, își cresc vizibilitatea imaginii prin trecerea activității, în cea mai mare parte, online. Cauza este și Pandemia Covid-19, dar și dezvoltarea Tehnologiilor Informaționale și Comunaționale (TIC), set de instrumente și resurse tehnologice digitale folosite pentru comunicarea, crearea, transmiterea, stocarea și gestionarea informației. Postarea produselor bibliotecii aduce trafic/vizibilitate și prin politica de cookie-uri (fișier, în scopul de a permite identificarea unui vizitator care a revenit pe site/blog etc. Cookie-urile se folosesc pentru a facilita oferirea către vizitatori a unor funcționalități pentru accesarea informațiilor on-line de pe servere Web). Site-urile web multimedia (conținând texte, imagini fixe, animații etc.) sunt conectate între

ele prin așa-numite hiperlinkuri. Atunci când biblioteca dorește să fie vizibilă cu produsele sale prin promovare afiliată se folosește inconștient de Cookie-urile (o statistică care se face de pe site-ul-gazdă), care permit strângerea de informații despre produsele oferite (căutarea tematică, informațională, factografică etc. în diferite formate) utilizatorilor.

Daca biblioteca nu este prezentă pe rețelele sociale, se pierde șansa de a construi relații cu utilizatorii (72% din utilizatorii de internet sunt activi pe rețelele sociale), care așteaptă să găsească produsele/serviciile acolo unde petrec cel mai mult timp. Biblioteca promovează servicii și produse educaționale prin intermediul celor mai multe instrumente moderne de marketing: Pentru a construi relații cu utilizatorii, biblioteca are necesitatea să-și dezvolte perspectivele pe social media [4, p. 2]:

 Facebook este cea mai mare platforma de social media din lume. Aproximativ jumătate de populație de pe mapamond are cont pe Facebook, de aceea este recomandat ca bibliotecile să țină cont de cerințele utilizatorilor și să mențină un ton prietenos.

 Twitter a devenit un loc perfect pentru promovarea bibliotecilor. Operativitatea twitter-ului, concentrarea mesajelor în 140 de caractere, rapiditatea cu care pot fi actualizate sunt particularitățile ce-i conferă unicitate acestui website social. Utilizatori sunt dispuși să primească zilnic produse necesare oferite de către biblioteci cu semnele de identitate și hashtagurile bibliotecii, care vor duce spre recunoașterea internațională.

 LinkedIn este cea mai mare rețea de profesioniști din lume, circa 50% din membrii săi sunt dispuși să colaboreze cu alte instituții și să cunoască noutățile din bibliotecă.

 Pinterest – o rețea socială pentru inspirație și descoperire. Pinterest este ideala pentru bibliotecă, care elaborează produse și servicii cu un design atrăgător.

 Google Plus ne poate ajuta să creștem valoarea în Google a site-ului bibliotecii. Ocupând locul 2 în lume în topul rețelelor sociale, această platformă ajută bibliotecile (cu produsele elaborate) să se conecteze cu publicul/utilizatorii, să câștige credibilitatea instituției, să crească audiența, să partajeze conținut cu utilizatorii și să se conecteze cu milioane de oameni pentru a descoperi lucruri noi și interesante.

 YouTube ocupă locul 2 în topul motoarelor de căutare din lume. Promovarea bibliotecilor pe YouTube (cu miliarde de ore vizionate în fiecare luna și video-urile, care devin forma cea mai preferată de conținut) mărește considerabil vizibilitatea în întreaga lume a bibliotecilor.

 Instagram – un serviciu online de photo-sharing, video-sharing și rețea socială care oferă utilizatorilor posibilitatea să încarce poze și video-uri, să le aplice filtre digitale și să le distribuie pe o varietate de rețele sociale, cum ar fi Facebook, Twitter, Tumblr și Flickr. Este foarte popular în rândul tinerei generații, care este potențialul utilizator al serviciilor inovative și de calitate ale biblioteciiilor.

 Tumblr – o platformă de microblogging și site de socializare. Bibliotecile pot posta conținut în cadrul unui blog public sau privat și pot să urmărească blogurile altor persoane.

 Flickr – un serviciu destinat pentru depozitarea și utilizarea fotografiilor digitale și a clipurilor video. Este unul dintre primele servicii Web 2.0 și unul dintre cele mai populare site-uri printre bloggeri pentru a posta fotografii etc. din cadrul activităților/serviciilor prestate de bibliotecii.

 SlideShare – cea mai bună aplicație pentru a deschide documente, elaborate de bibliotecă, în Power Point, inclusiv prezentări, infografice, documente și videoclipuri. Conținutul poate fi apoi vizualizat pe site-ul propriu-zis, pe dispozitive portabile

sau afiliat pe alte site-uri.

 Platforma TikTok este cea mai descărcată aplicație de pe internet, cu 500 de milioane de utilizatori activi în întreaga lume (41% dintre utilizatorii au între 16 și 24 de ani și sunt potențialii utilizatori ai bibliotecilor).

Bibliotecile sunt și trebuie să fie „conectate” la Internet, unde se regăsesc o multitudine de grupuri de comunicare, instant, gratuite, cu utilizatorii precum ar fi: **evenimentele, grupurile de discuții, comunicarea instant**(Yahoo! Meetup.com, Messenger, Skype, Google Talk, Trillian, Meebo), unde utilizatorii pot purta conversații în timp real, într-un mediu interactiv plăcut, pentru a alege dintr-o multitudine de interfețe grafice, avatare, jocuri ori mesaje de disponibilitate configurabile etc.

Pentru vizibilitatea mai mare bibliotecilor li se recomandă de a-și promova produsele pentru lectură și în bazele de date (afiliere/stocare a unor informații și date pe un suport extern sau intern al bibliotecii cu posibilitatea extinderii ușoare și a regăsirii rapide a acestora), dar este o prioritate ca produsele bibliotecilor să se afle și în repozitoriile naționale și internaționale (tematice sau instituționale).

National Thematic Repository Moldova - NTR Mold-LIS

Repozitoriul Național Tematic în Biblioteconomie și Științe ale Informării din Republica Moldova prezintă o arhivă electronică deschisă, cumulativă de lectură, constituită și gestionată de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, în colaborare cu Sistemul Național de Biblioteci, în vederea acumulării, stocării, conservării și diseminării rezultatelor activității de cercetare, fiind un mijloc de facilitare al cercetării în domeniul biblioteconomie și științe ale informării.

Instrumentul Bibliometric Național (IBN) (creat de Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale) a intrat în clasamentul WEBOMETRICS. IBN a reușit să se poziționeze

între primele 30 de repozitorii internaționale de lectură din lume.

 Zenodo – un depozit de acces deschis cu scop general dezvoltat în cadrul programului european OpenAIRE și operat de CERN. Permite bibliotecarilor să depună lucrări de cercetare, seturi de date, software de cercetare, rapoarte și orice alte artefacte digitale legate de cercetare. Pentru fiecare trimitere, se creează un identificator de obiect digital persistent (DOI), care face ca articolele stocate să poată fi citite cu ușurință.

 Directory of Open Access Journals (DOAJ) – un site web care găzduiește o listă cu jurnale de acces deschis în comunitate, întreținute de Infrastructure Services for Open Access (Servicii pentru acces deschis). Există o varietate de baze de date, biblioteci deschise interactive și repozitorii unde biblioteca poate să-ți plaseze produsele pentru lectură, promovându-se cu conținuturi și servicii de calitate.

Bibliotecile prin folosirea TIC devin o platformă de comunicare Multitasking. Actual persistă și Multitasking-ul uman, care este abilitatea de a executa, simultan, mai multe sarcini sau activități în același timp, cum ar fi vorbirea la o întâlnire/comunicare/prezentare și gestionarea unei prezentări pe social media, pe ZOOM sau Meet, sau cumularea vorbirii la telefon cu utilizatorul, căutând totodată cartea solicitată. Multitasking-ul duce la dezvoltarea abilităților de orientare/reacție rapidă a personalului de bibliotecă la multitudinea cerințelor, multitudinea răspunsurilor și îmbinarea/oferirea de informații solicitate în format tradițional și cel online. [3, p. 34]

Noile tehnologii ne-au schimbat percepțiile asupra timpului și spațiului, interacțiunilor dintre oameni, productivității muncii, modalităților de petrecere a timpului liber. Inserarea multitasking-ului este în continuă transformare și este definită ca o filozofie a bibliotecilor și un ansamblu coerent de activități practice (pe

baza unor metode și practici specifice), în centrul cărora se află cititorul. Capacitatea bibliotecilor de a se adapta cât mai repede la transformările sociale, la dinamismul vieții sociale în scopul de a răspunde acestora contribuie la creșterea mediului dinamic a capacității bibliotecii ca lider în societate. [2, p. 3]

Adaptarea continuă constituie una dintre trăsăturile de bază ale unei bune administrări a promovării lecturii. Centrarea pe utilizator este importantă, este absolut necesar ca designul și conținutul produselor bibliotecilor să fie adaptat la necesitățile și cerințele utilizatorului și să fie prestate în formatul cerut (fizic sau online). Viața, știința, descoperirile, activitatea umană nu sunt situații statice și, în contextul celor nominalizate anterior, bibliotecile sunt în căutare permanentă de noi forme și metode de a oferi accesul la informație, de a elabora noi servicii, ținând cont de actualitatea socială legată de situația pandemică COVID-19. Doar o prezență activă a bibliotecilor în mediul online asigură succesul, doar o comunicare corectă și eficientă ajută să crezi o conexiune cu utilizatorul vizat și doar o strategie bine definită de promovare a activității ne ajută să îndemnăm utilizatorul spre acțiune. Bibliotecile prin oferta online devin și mai vizibile și mai accesibile, indiferent de spațiu geografic, timpul accesării, costurile materiale, etc. Bibliotecile elaborează servicii noi, oferă redirecționarea la diverse instituții care promovează cartea și lectura prin diferite aplicații, programe, platforme, formate de fișiere, format de fișier de cărți electronice etc. Toate produsele și serviciile oferite de bibliotecă pot migra din formatul fizic în cel online.

Referințe bibliografice: [online].

1. Communications and Marketing [online] [citat 09.04.2021]. Disponibil: <https://buffer.com/social-media-marketing>.
2. Manual de inginerie economică. Marketing / coordonator: Laura Bacali. Cluj-Napoca: Dacia, 2020. p. 213-145 [online] [citat 09.04.2021]. Disponibil: <https://www.scribd.com/document/163701316/Manual-de-Marketing>
3. Metodologia utilizării Tehnologiilor Informaționale și de Comunicație în învățământul superior. Autori Sergiu Corlat, Göran Karlsson, Andrei Braicov [et al.]. Chișinău: **UST, 2011. 204 p. ISBN 978-9975-76-070-6** [online] [citat 09.04.2021]. Disponibil: https://teachme.ust.md/wp-content/uploads/2018/03/cartea-color_cor_3.pdf
4. Politica de cookie [online] [citat 09.04.2021]. Disponibil: https://www.agerpres.ro/pages/politica_cookie .
5. What is Social Media Marketing? [online] [citat 09.04.2021]. Disponibil: <https://communications.tufts.edu/marketing-and-branding/social-media-overview/>

PERFEȚIONAREA MODALITĂȚILOR DE LECTURĂ ALE UTILIZATORILOR

Ecaterina DMITRIC

Actul lecturii este marcat de schimbările radicale care domină toate sferile socio-culturale a activității umane. Lectura este cel mai vechi proces intelectual care oferă acces la cunoaștere, dezvoltare, formare permanentă și asigură o destindere benefică pentru suflet. În această ordine de idei, lectura oferă șanse egale pentru cunoaștere și dezvoltare, care este esența existenței conștiente [9, p. 56].

Fiecare epocă și-a format propria idee despre mecanismele și metodele de lectură. Lectura în diverse contexte istorice este considerată un proces de dezvoltare intelectuală, o formare culturală a personalității și reprezintă atât un beneficiu terapeutic în rezolvarea problemelor și crizelor de viață, cât și un mediator în comunicare. Problema lecturii și rolul cărții în formarea personalității, cât și a întregii comunități, au fost subiecte de reflecții ale multor gânditori în diverse perioade.

La prima aparență, „a citi”, un termen vechi prin tradiție, este un lucru obișnuit și nu pare atât de atrăgător în comparație cu gadgeturile performante și toate procesele cotidiene ale secolului XXI. Specificul procesului lecturii are o tentă profundă și nu constă doar în citirea mesajelor de pe telefon și navigarea pe rețele sociale, pentru că e demonstrat faptul că la etapa actuală se citește cu mult mai mult față de alte epoci. Această creștere se datorează evoluției omenirii, începând cu perioada apariției tiparului, diversificarea suportului de stocare a informației (tipărit, audio, audio-vizual și imaginile grafice), dar și apariției diverselor canale de informare. Faptul că se citește mai mult la etapa actuală, reprezintă un indicator cantitativ, însă nu unul calitativ. O remarcă, dar nu unică,

poate servi mesajul unui blogger și comentator american, Andrew Sullivan, care a scris, în septembrie 2016, pentru revista *New York* un eseu de 7000 de cuvinte, intitulat „I Used to Be a Human Being” (Am fost, odată, un om). Subtitlul său era alarmant: „Un bombardament infinit de știri, bârfe și imagini ne-a transformat în niște maniaci dependenți de informații. Pe mine m-a distrus. S-ar putea să vă distrugă și pe voi” [7, p. 9]. Articolul a fost distribuit și vizualizat de multă lume. Din acest punct de vedere, marele filosof român, Constantin Noica remarca, în unul din articolele sale: *Formă, Formare, Informare*, următoarea observație: „Despre informația aceasta, atât de ușuratică în ea însăși, dar care exercită o tiranie atât de mare asupra omului contemporan, aș vroi să vă spun că are o ascendență nobilă, poartă un nume mare. Ca orice lucru mare cu vechime a degenerat. Nici nu ne dăm seama câte forme de viață, câte noțiuni, câte cuvinte sunt degenerate, decăzute, automatizate” [6, p. 347].

O varietate de aspecte privind abordarea lecturii din perspectiva formării unor aptitudini este specificată în lucrările lui Mircea Eliade. În acest sens, în viziunea marelui filozof o idee este abordată în felul următor: „O socotesc, în orice caz, ca un excelent mijloc de verificare a «bărbăției» unui om de cultură, a rezistenței sale spirituale. Lecturile, ca și «influențele», sunt un instrument de selecție. Cei care nu au destulă vitalitate, și o foarte aproximativă forță de creație – sucombă «influențelor», lecturilor, culturilor străine în general. Ceilalți – și mă gândesc la un Cantemir, la un Hasdeu, la un Eminescu – ies din această probă de foc întăriți, și personalitatea lor se rotunjește mai biruitoare...” [4, p. 193]. Această remarcă subliniază rolul și importanța lecturii în definirea omului de cultură. Impactul cultural și de creație pe care o are lectura asupra dezvoltării personalității contribuie la formarea valorilor supreme, la substanță și esență.

O problemă actuală la nivel global care este legată de problema lecturii o constituie analfabetismul funcțional. Acest fenomen a luat amploare chiar și în țările dezvoltate și definește situația în care o persoană, deși instruită, în sensul parcurgerii școlarității, nu este capabilă să înțeleagă, să decodeze ceea ce citește sau aude, nu poate explica/exprima ceea ce citește, are dificultăți în efectuarea unor operații matematice simple, are inabilități în privința competențelor de bază, în realizarea conexiunilor dintre cunoștințele dobândite.

Pentru a înțelege primar mesajul unui text fie literar sau nonliterar este nevoie de aptitudini înzestrate sau dezvoltate prin diverse modalități. Hans-Georg Gadamer menționează că „Aptitudinea înțelegerii este o înzestrare fundamentală a omului, pe care se bazează coexistența lui cu ceilalți și care progresează îndeosebi prin intermediul limbii și al comuniunii dialogului” [3].

Referindu-se la profilul lecturii și al cititorilor din diverse epoci istorice, Gugliermo Cavallo și Roger Chartier afirmă că lectura este un proces antropologic: „lectura este o practică întotdeauna întrupată în anumite gesturi, spații, obișnuințe. Spre deosebire de demersul fenomenologic care anulează modalitățile concrete de lectură, considerată ca o invariantă antropologică, trebuie să identificăm dispozițiile specifice care disting comunitățile de cititori, tradițiile de lectură, modalitățile de a citi” [8, p. 49]. Această abordare a lecturii din perspectivă antropologică trebuie să țină seama de posturile corpului, de locurile unde se desfășoară lectura, de materialitatea obiectelor scrise (manuscrisul, cartea tipărită), de practicile și comportamentele asociate apropierii textului prin lectură. Fiecare lectură particulară implică o experiență și duce mai departe efortul cognitiv.

În virtutea tuturor oportunităților oferite de secolul al XXI-lea, omul mai mult ca niciodată se simte derutat, lipsit de esență și

valori umane. Sub acest aspect, lectura în sensul adevărat al ei, este considerată o practică spirituală încă din antichitate și are diverse beneficii în cunoașterea de sine, rezolvă probleme existențiale și contribuie la calitatea vieții. Autocunoașterea autentică se bazează pe o anumită disciplină și diferite tehnici practicate. O tehnică sau un „exercițiu spiritual” constituie lectura. Astfel, aceste practici spirituale sunt destinate să opereze o modificare și o transformare în persoana respectivă.

Printre numeroasele beneficii ale lecturii și accesul imens la informații, fenomenul lecturii la nivel de societate se confruntă cu numeroase probleme.

Mircea Eliade considera că există un pericol al suprasimplificării prin care gradul de superficialitate și vulgaritate al vieții moderne are un caracter dominator. Nu lipsa de cultură – ci imensul număr de lecturi inutile [4]. Problematika lecturii, actuală și azi, pe care o abordează Mircea Eliade este faptul că imensa vulgaritate a lumii moderne se datorează în bună parte intensificării unui haos de cărți mediocre, de lucruri de-a doua mână, de proza gazetărească – pe care le „asimilează”, cu mândrie și uneori cu eforturi.

Combaterea acestui viciu este orientarea cititorului către cărțile substanțiale. Prin urmare, acest model de lectură necesită o mai mare atenție, sensibilitate și prezență, fapt neglijat în societatea de azi.

O modalitate de lectură caracteristică societății de azi, dar nu numai, reprezintă necesitatea de „a fi informat”. Constantin Noica remarca că „Nu orice lucru poate informa. Te informează ceea ce are o formă, ceea ce îți poate trece forma lui și poate stăruie în tine prin forma sa proprie. A *informa* însemna altădată: a da formă, a modela, a întruchipa. Astăzi nu mai e nimic din acestea” [6, p. 348]. Din această perspectivă, termenul „a informa” este variat și concentrat mai mult pe navigarea pe site-urile web, rețelele sociale

și cataloagele electronice ale bibliotecilor, căutarea informațiilor rapide pe Internet, cât și vizualizarea știrilor locale, naționale, internaționale.

Constantin Noica atinge o problemă actuală privind pierderea sensului termenului *informare*, în acest sens informația pe care o consumăm poate da forme de nesiguranță, un dezechilibru interior, o *deformație*. Problema este că informația societății de azi nu mai are caracterul plin de a trece cuiva o formă, de a informa, ci poate avea efectul opus, deformându-ne. Din acest punct de vedere, Constantin Noica remarca că „Idea de formă a supraviețuit, dar fiindcă n-o acceptăm cum este, nu ne lasă nici ea cum suntem; ne deformează” [6, p. 351]. Modalitatea omului contemporan de a se informa a devenit superficială. Ideea principală care poate genera anumite modificări în modul nostru de lectură este capacitatea individuală de a selecta informația veridică și de conținut esențial. Un rol semnificativ are și concentrarea pe lectura aprofundată.

Actul lecturii în sine urmărește diverse aspecte, cum ar fi rolul educațional, aspectul informativ, lectura de plăcere, lectura aprofundată etc. Din perspectiva evoluției spirituale a personalității umane, selectarea cărților pentru lectură trebuie să rezoneze cu nevoile/necesitățile personale, să atingă aria de interes manifestată de către persoana care citește. Ca impact eficient, în urma actului lecturii este necesar de a experimenta și aplica cele citite și de a avea posibilitatea de a exprima ceea ce simte omul cu adevărat. În această ordine de idei, Emil Cioran remarca: „Întotdeauna am citit doar pentru a găsi în trăirile altora ceva care să mi le explice pe ale mele. Trebuie să citești nu ca să-l înțelegi pe altul, ci ca să te înțelegi pe tine însuși” [2, p. 203], această afirmație evidențiază problemele existențiale ale omului și modalitatea lui de a depăși condiția umană prin intermediul lecturii.

Similar cu problema autocunoașterii, un alt concept – „autoeducația” a fost abordat de către bibliograful rus N. A. Rubakin. Lucrările sale: *Практика самообразования, Как заниматься самообразованием etc.* se bazează pe actul lecturii și pe diverse tehnici de lectură care contribuiau la acest proces. Apreciem ca deosebit de importante și actuale viziunile lui, conform cărora activitatea autoeducațională își capătă adevăratul sens doar atunci când cititorul nu numai citește, dar și gândește critic, acționează, își formează propriile păreri pe care le poate argumenta, participă la crearea propriei vieți reale, rezonabile, sublime, intense și profunde [10, p. 691]. Aceasta semnifică o evaluare creativă a propriei vieți, ceea ce putem asocia cu remarcă lui Socrate: „O viață care nu se supune pe sine cercetării nu merită să fie trăită” [5, p. 64, apud 1].

Nikolai Rubakin considera „cartea – cea mai puternică armă pentru adevăr și dreptate”. Fiind apreciat un bibliograf remarcabil prin aportul mai multor contribuții științifice și practice, putem remarca faptul conceptualizării unor teorii *bibliopsihologice* și tehnicile de lectură, aplicate în practica sa de bibliograf cu scopul de a educa și autoeduca masele în perioada în care a activat. În lucrarea sa de specialitate „Библиологическая психология” specifică 6 tehnici de lectură care pot fi abordate în practica biblioterapeutică, dar și în scop de autoeducație. În acest context vom prezenta aceste tehnici adaptate în conformitate cu cerințele Societății Cunoașterii, dar esența de bază este fundamentată pe teoriile lui Rubakin a cărui contribuție biblioteconomică este necesar de a fi aplicată și promovată de către bibliotecari. Societatea în care trăim este afectată de diverse probleme socio-culturale și lectura reprezintă un instrument eficient în diverse aspecte cum ar fi:

- combaterea analfabetismului funcțional;
- copii afectați de plecarea părinților la muncile de peste hotare;

- nivelul scăzut de trai al cetățenilor;
- lipsa instrumentelor eficiente și gratuite de dezvoltare personală.

În acest sens, bibliotecile au rolul de a forma generații de utilizatori care constituie societatea în care trăim. Bibliotecile de toate tipurile au un rol foarte important în promovarea lecturii, asigurat de însăși misiunea bibliotecii – îmbunătățirea calității vieții oamenilor și dezvoltarea comunităților. Astfel promovarea tehnicilor de lectură contribuie la diversificarea programelor de lectură pentru utilizatori.

Tehnici de lectură în scop de autoeducație după Nicolai Rubakin (adaptare)

Argument

Sistemul de autoeducație propus de Rubakin își are rostul atunci când cititorul în urma celor citite își dezvoltă gândirea critică, poate să-și argumenteze opiniile, să formuleze idei și să devină creativ. Cărțile recomandate sunt cele beletristice și științifice. Rubakin considera că există foarte multe cărți bune chiar dacă le excludem pe cele cenzurate, avându-se în vedere epoca în care a trăit. În mare măsură, există multe cărți care îl ajută pe cititor să-și atingă scopul în viață. Drumul este deschis tuturor în utilizarea cărților ca instrument de cunoaștere și, îndeosebi, de dezvoltare a gândirii, care este însetată de adevăr și dreptate. Prin urmare, gândul este liber oriunde și oricând, pentru cel care are capacitatea și sinceritatea de a deveni liber cugetător.

Una din cerințele autoeducației este felul nostru de a ne informa din surse sigure și fapte credibile. În ceea ce privește formarea opiniilor în urma celor citite, semnificativ este faptul în autoeducație de a ne forma propriile idei, gânduri, opinii.

Pe lângă a crea o viziune asupra lumii, procesul de autoeducație

are rolul și de dezvoltare a personalității, care include și partea emoțională, ca voința, diferite aspirații etc. Tehnicile de lectură dezvoltate de N. Rubakin, axate pe literatura beletristică și cea științifică cât și sistematică, sunt bazate și pe principiul economisirii timpului și resurselor utilizatorului. Această abordare reprezintă un aport considerabil în ceea ce privește principiul individualizării cititorului, adaptată în conformitate cu trăsăturile lui de caracter. Astfel, prin asemenea modalitate cititorul dobândește cunoștințe vaste și contribuie la dezvoltarea abilităților de gândire.

Această activitate poate fi desfășurată și la distanță prin intermediul tehnologiilor informaționale. Este constituită din șase tehnici care includ etapele de parcurgere în procesul autoeducațional.

Tehnica 1. Stabilirea principalelor trăsături caracteristice ale cititorului:

- apropierea cititorului prin dialog cu bibliotecarul;
- stabilirea principalelor trăsături de caracter ale utilizatorului;
- utilizarea la necesitate a testelor psihologice recomandate în cărți/studii psihologice;
- identificarea scopului, dorințelor cititorului;
- elaborarea listei de literatură (beletristică și literatură științifică);

Este recomandată această tehnică pe parcursul a 3-12 luni de muncă.

Tehinca 2. Metoda de lărgire a orizontului prin „abordarea a celor trei cărți” care se referă la trei tematici:

- cosmică (evoluția universului);
- socială (diverse contexte istorice, aspecte actuale din viața socială);
- personală (spirituală) – aspecte privind istoria literaturii, cărți privind etica, religia.

Această tehnică are scopul de a-l iniția pe utilizator în cele

mai elementare concepte ale existenței umane: cosmic, social și personal. Sunt recomandate 3-4 cărți la fiecare tematică. De asemenea pot fi utilizate și documentele audiovizuale, imagini grafice, filme etc.

Tehnica 3. Identificarea unui domeniu de interes al cititorului:

- descoperirea vocației cititorului;
- aprofundarea cititorului în aria de interes;
- recomandările bibliotecarului.

Cititorul, parcurgând această etapă, deja are dezvoltate niște cerințe de interes individualizate. Selecția cărților se face în corespundere cu aria de interes a cititorului. Este considerată o etapă de bază fundamentată pe cunoștințe profunde. Se observă un progres de dezvoltare individuală, care la rândul său produce conexiuni din mai multe puncte de vedere ale ariei de interes, astfel cunoștințele se extind și devin generale. În acest sens, aprofundarea cunoștințelor conduce inevitabil la dezvoltarea sistematică a unei perspective comune a lumii, deoarece procesul cunoașterii implică o serie de legături complet naturale, fiecare dintre acestea stând la baza altor legături, producând un întreg.

Tehnica 4. Selectarea cărților și informarea aprofundată asupra subiectului de interes:

- indici bibliografici;
- bazele de date în acces deschis;
- documente audio, audiovizuale în spațiul online (se referă la vizionarea diverselor filme documentare, conferințelor științifice bazate pe subiectul respectiv etc.).

Este recomandat ca bibliotecarul să ofere liste de literatură obiectivă, la subiect, fără a ține cont de impresiile pe care le crede el despre carte. Chiar dacă cititorul citește 2-3 cărți din lista recomandată, aceasta nu înseamnă că el deja „cunoaște” acest subiect. În linii generale, chiar dacă a citit toate cărțile din lume,

cititorul poate să anticipeze cunoașterea, deoarece cunoașterea nu semnifică cunoașterea cărții, ci cunoașterea vieții este esențială. Citirea cărților conform unei liste semnifică doar primul pas spre cunoaștere, spre știință. Acel cititor care face primul pas către știință, deja inițiat își va da, de fapt, seama că nu este atât de inițiat în ceea ce privește adevărata știință și cunoașterea științifică.

Tehnica 5. Procesul de implementare a unui program sau probleme:

- posibilități de afirmare;
- deschiderea unor oportunități de colaborare;
- participarea în diverse programe, proiecte.

Conform teoriei lui Rubakin autoeducația în lumea științei este posibilă, dar necesită un grad de conștientizare avansat. În acest scop se elaborează un program de autoeducație care deschide cititorului o perspectivă largă, dar și atrăgătoare. Considerăm că cititorul, ajungând până aici, la etapa actuală, poate să beneficieze de multe oferte educaționale oferite de instituțiile de învățământ atât la noi, cât și peste hotare.

Tehnica 6. Asimilarea teoriei cu practica:

- aplicarea în practică a cunoștințelor dobândite prin lectură;
- măsurarea impactului lecturii asupra dezvoltării personalității;
- trezirea interesului cititorului de a se afirma.

Deținând niște abilități prin lectură și având cunoștințe pe un anumit segment de interes bine stabilit, cu siguranță, cititorul poate să beneficieze de anumite proiecte, să participe la diverse programe organizate la nivel local, național etc., să creeze și să utilizeze tehnologiile informaționale în scopuri personale, care să-i aducă plusvaloare.

Concluzii

Ben Carson este un renumit neurochirurg, actualmente retras

din activitate, și scriitor, de asemenea. Lui i se recunoaște meritul de a face prima operație reușită de separare a unor gemeni siamezi (Binder), a efectuat operații la creier, înlăturând diverse tumori complicate pe creier. El consideră că creierul uman nu poate fi împovărat, remarcând faptul: „Acest creier, creat în mod divin, are paisprezece miliarde de celule. Dacă ar fi folosit la maximum, acest computer uman din interiorul capetelor noastre ar putea conține toate cunoștințele umanității de la începutul lumii până în prezent și tot am mai avea loc liber” [1, p.198]. De asemenea, este adeptul învățării pe tot parcursul vieții și a remarcat următorul lucru: „am uzit toate argumentele împotriva învățării și multe din ele se reduc la: 1. *Prea multă învățatură suprasolicită creierul;* 2. *Unele cunoștințe nu mai sunt importante.* Primul argument este neadevărat. Al doilea presupune în mod greșit că trebuie să învățăm doar la materiile pe care le vom folosi cu adevărat în slujbele noastre. Niciun argument nu este adevărat.” [1, p. 197]. Studiul aprofundat, învățarea pe tot parcursul vieții și lectura prin educație reprezintă o forță puternică în societatea bazată pe cunoaștere. Prin urmare, potențialul uman este capabil și are capacitatea de a atinge cote maxime în ceea ce privește creativitatea umană, fapt ce nu poate fi înlocuit de calculator.

Ca urmare a ideilor abordate în articol, ajungem la următoarele constatări:

- lectura și modul de a ne informa în imensul univers informațional poate avea consecințe adverse;
- este necesar de a redescoperi și reinventa tehnicile și modalitățile de lectură;
- lectura are rolul de transformare a personalității și menținere a unui echilibru spiritual;
- înțelegerea și interpretarea textelor nu este doar o îndeletnicire a științei, ci un mod de experiență personală a omului în întregul ei;

• cunoașterea este putere și cartea reprezintă instrumentul cel mai accesibil pentru asigurarea acesteia.

Referințe bibliografice:

1. CARSON, Ben. Gândește cutezător. București, 1999, 264 p. ISBN 973-98905-6-3.
2. CIORAN, Emil. Caiete, vol II. București: Humanitas, 1999, 405 p. ISBN 978-973-50-2656-1
3. GADAMER, Hans-Georg. Adevăr și metodă [online] [Citat 19.04.2021]. Disponibil: https://www.academia.edu/18348989/HansGeorg_Gadamer_-_Adev%C4%83r_%C5%9Fi_metod%C4%83_Wahrheit_und_Methode
4. ELIADE, Mircea. Lucrurile de taină. București: Editura Eminescu, 1996, 390 p. ISBN 973-22-0299-8.
5. HADOT, Pierre. Ce este filosofia antică? Iași: Polirom, 1997, 338 p. ISBN 973-683-008-X
6. NOICA, Constantin. Echilibrul spiritual: Studii și eseuri 1929-1947. București: Humanitas, 1998, 459 p. ISBN 973-28-0859-4.
7. NEWPORT, Cal. Minimalism digital: concentrează-te pe propria viață într-o lume plină de zgomot. București, 2019, 262 p. ISBN 978-606-722-367-5.
8. OFRIM, Alexandru. Practicile scrisului și lecturii. Stadiul cercetărilor în istoriografia românească. In: Xenopoliana. Buletinul Fundației Academice „A. D. Xenopol” din Iași, 2004, XII, 1-4, pp. 47-54, apud Histoire de la lecture dans le monde occidental, Paris, Scuil, 2001, p. 8. ISSN: 1223-9941.
9. OSOIANU, Vera. Personalități din toate timpurile ca argumente pro lectură. In: Lectura și scările, Chișinău: Prut Internațional: BNRM, 2020, pp. 49-58. ISBN: 978-9975-3361-9-2 (BNRM); 978-9975-54-455-9 (Prut Internațional).
10. РУБАКИН, Николай. Библиологическая психология. Москва, 2006, 800 с. ISBN: 5-8291-0650-7 („Академический Проект”); 5-902358-70-1 („Трикта”).

TEHNICI DE CERCETARE STATISTICĂ PRIVIND PROMOVAREA CĂRȚII ȘI LECTURII

Valentina POPA

Svetlana UCRAINCIUC

Statistica joacă un rol crucial în observarea schimbărilor care au loc în societate, înțelegerea efectelor provocate de aceste schimbări, pentru a reacționa în mod eficient și prompt. Furnizarea statisticilor constituie infrastructura de cunoaștere de bază pentru formularea, punerea în aplicare a politicilor de către autorități, dar și monitorizarea implementării acestora din partea întregii societăți.

Când spunem statistică, înțelegem mai multe aspecte: *statistica* – rezultat al cantității, *statistica* – prelucrare a datelor, *statistica* – metodă, *statistica* – instituție.

În mediul biblioteconomic predomină o abordare sceptică, nesistemică, pur pragmatică față de statistică. Metodele bazate pe formule matematice îi sperie pe bibliotecari, dar statistica, de fapt, conferă o logică în gândire, analiză, demersuri, care permit înțelegerea priorităților. Datele statistice sunt indispensabile pentru gestionarea internă a bibliotecii, și, în același timp, pot face mult mai mult. Când sunt prezentate date statistice factorilor de decizie politică și financiară sau publicului larg, acestea pot influența planificarea strategică și pot crea, menține și îmbunătăți încrederea în biblioteci. Cu ajutorul datelor statistice putem demonstra că bibliotecile sunt indispensabile comunităților și că acestea construiesc punți între oameni, comunități, cunoștințe. Statisticile furnizează factorilor de decizie date obiective care îi ajută:

- să cunoască activitatea bibliotecilor;
- să facă evaluări și să ajusteze resursele bugetare;
- să informeze responsabilii politici și societatea/comunitatea despre starea bibliotecilor;

- să ghideze managerii în decizii instituționale și în elaborarea strategiilor și a planurilor de muncă;
- să asigure instituțiilor bibliotecare un loc în statistica internațională și posibilitatea comparațiilor cantitative și calitative;
- să demonstreze valoarea pe care serviciile de bibliotecă o aduc utilizatorilor etc.

Evidența statistică în biblioteci se bazează pe „Cercetarea statistică anuală № 6-c. Activitatea bibliotecilor”. Formularul statistic a fost elaborat de Consiliul Biblioteconomic Național, ținându-se cont de prevederile standardelor: *SM ISO 2789:2015 Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă și SM ISO 11620: 2015 Indicatorii de performanță pentru biblioteci*, fiind aprobat de către Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova în conformitate cu prevederile *Legii cu privire la statistica oficială, nr. 93 din 26.05.2017*. Datele privind activitatea bibliotecii sunt prezentate în nouă compartimente: Date generale; Colecții (pe suporturi fizice); Resurse electronice (în rețea); Publicații seriale curente primite în bibliotecă (la sfârșitul anului); Servicii de bibliotecă și utilizarea lor (utilizarea bibliotecii, facilități, servicii); Împrumut interbibliotecar; Venituri și cheltuieli mijloace financiare; Instruirea personalului de bibliotecă. (<https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=613&id=6520>). Formularul se completează pe baza datelor din Registrul inventar, Registrul de mișcare a fondului, Registrul de evidență zilnică a activității și alte documente de evidență primară, în care se prezintă situația existentă la sfârșitul anului de raportare.

Cercetarea statistică în bibliotecă reprezintă un proces de cunoaștere a activității bibliotecii, realizat cu ajutorul metodelor statistice, incluzând observarea și prelucrarea statistică, analiza și interpretarea rezultatelor, diseminarea și valorificarea datelor statistice.

Toate aceste patru etape ale cercetării statistice, deși se desfăș-

șoară separat în timp și spațiu, se condiționează reciproc, deoarece sunt legate între ele atât prin obiectul și scopul cercetării, cât și prin unitatea și principiile folosite.

Etapale cercetării statistice realizate de biblioteci:

1. *observarea statistică* (evidența, înregistrarea după o metodologie unitară a caracteristicilor proceselor privind dezvoltarea colecțiilor, relațiile cu publicul și altele);

2. *prelucrarea statistica*, folosind o serie de metode și tehnici de calcul standardizate, se obțin indicatorii statistici (SM ISO 2789:2015. Informare și Documentare. Statistici internaționale de bibliotecă), de performanță/relaționali (SM ISO 11620:2016 Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci) și de impact (SM ISO16439:2018 Informare și documentare – Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor). Integrarea statisticii instituționale în statistica oficială;

3. *Analiza și interpretarea rezultatelor* (confruntarea și compararea indicatorilor de performanță, datelor statistice generale; formularea concluziilor și identificarea sectoarelor de centrare a eforturilor pentru îmbunătățirea activității; fundamentarea programelor și strategiilor de dezvoltare);

4. *Diseminarea/difuzarea informațiilor statistice* tuturor utilizatorilor și non-utilizatorilor, sub forma de publicații statistice pe suport de hârtie sau în format electronic; reflectarea datelor statistice în documentele instituționale (strategii, programe, rapoarte), utilizarea acestora în activități de advocacy, lobby, marketing.

După cum se poate observa, statistica se află în foarte strânsă legătură cu metodologia cercetării. Oricât de sofisticate ar fi procedeele statistice pe care noi le folosim, ele nu înseamnă nimic dacă analizele statistice nu sunt de calitate.

Cu regret, impactul bibliotecilor este perceput abstract în raport cu rolul bibliotecilor în societate. Extrem de des bibliotecile se

axează mai mult pe activitățile, serviciile, evenimentele pe care le realizează, dar mai puțin menționează despre orice fel de rezultate concrete, observabile ce au impact în societate. În mediul comunitar, se recunoaște că biblioteca este necesară, dar cât valorează ea, mai puțin interesează. O bună parte din vină pentru aceasta o poartă bibliotecile, care nu acordă suficientă atenție evocării impactului. În procesul de autoevaluare a activităților se operează intens cu statistici, însă acestea pun în evidență cantitatea și calitatea muncii, mai puțin, influențele pe care biblioteca le exercită asupra mediului social.

Participarea bibliotecilor în proiecte/programe culturale naționale sporesc impactul social al bibliotecilor. Un bun exemplu este participarea Sistemului Național de Biblioteci în realizarea Programului Național LecturaCentral inițiat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova și susținut de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Programul Național LecturaCentral a fost conceput și s-a afirmat timp de trei ediții ca instrument puternic de consolidare a eforturilor de stimulare a interesului pentru lectură, concentrând pe aceeași platformă structuri și persoane cu responsabilități în acest domeniu.

Scopul proiectului este amplificarea rolului bibliotecilor în educația pentru lectură, ca sistem cultural și intelectual multi-aspectual, prin organizarea unor activități complexe off/online care vizează aspecte legate de abordarea lecturii ca bază pentru dezvoltarea multilaterală, în condițiile dezvoltării moderne a tehnologiilor de cunoaștere și comunicare.

Pentru a reuși să demonstrăm că bibliotecile sunt eficiente în atingerea obiectivelor Programului Național *LecturaCentrala*, dar și a dezvoltării comunității prin educație și promovarea lecturii, e necesar de a analiza impactul activităților realizate de biblioteci

în cadrul programului.

Comunitatea care nu este familiarizată cu activitățile din cadrul Programului Național *Lectura Central* nu va fi extrem de convinsă, dacă menționăm doar activitățile și nu includem și rezultate faptice, cifre relevante care demonstrează că proiectul cultural este necesar comunității.

Pentru a obține răspuns la întrebările: ce oferă activitățile din cadrul programului? cum sunt colectați/utilizați indicatorii statistici? cât de calitativă și performantă este această cantitate? – se măsoară și se analizează indicatorii de performanță sau relaționali ale datelor statistice colectate în cadrul programului (PNLC).

Nu poate fi studiat interesul față de carte, fără a opera cu indicatorii statistici: *numărul de utilizatori, numărul de intrări, numărul de împrumuturi, numărul de participanți la activitățile organizate de bibliotecă*. Pentru a obține răspuns la întrebările: ce oferă activitățile din cadrul programului?; cum sunt colectați/utilizați indicatorii statistici?; cât de calitativă și performantă este această cantitate? – se măsoară și se analizează indicatorii de performanță sau relaționali ai datelor statistice colectate în cadrul PNLC: *procentul membrilor comunității înscriși la bibliotecă, vizite per utilizator, împrumut per utilizator, procentul de titluri solicitate din colecție, rata de circulație a documentelor, rata de participare la activitățile organizate de bibliotecă (per persoană), rata de atragere a utilizatorilor la serviciile bibliotecii etc.* Pentru a răspunde la alte întrebări: ce valoare, ce impact au avut activitățile din cadrul programului asupra persoanelor, comunității, societății? – sunt utilizați indicatorii de impact ai acestui program cultural. Indicatorii de impact pun în evidență efectele care survin în timp, nu întotdeauna identificate, mai puțin controlate, uneori imprevizibile, unele determinate de mai mulți contribuabili. Indicatorii de impact reflectă legăturile dintre acțiuni, rezultate și consecințe în

activitatea bibliotecii.

Comunicarea corectă și explicită a datelor privind impactul activităților realizate de biblioteci în cadrul programului este o pârghe eficientă de a informa publicul, factorii de decizie, partenerii privind rolul desfășurării programului în comunitate.

Impactul social al programului este imens și are influențe în:

- viața socială: acest proiect mărește nivelul incluziunii sociale prin implicarea masivă a populației, sprijinind egalitatea de gen, înțelegerea interculturală și inter-generațională;
- incluziunea grupurilor marginalizate sau a persoanelor cu nevoi speciale și le oferă sprijin în dezvoltarea unui sentiment de echitate și acces echitabil la informații;
- participarea la informare și educație: prin accesul gratuit la informații;
- digitizarea informațiilor, la accesul gratuit la Internet (beneficiu important pentru persoanele, care nu își pot permite să-l plătească);
- cultura și identitatea locală: proiectul promovează cultura și istoria locală prin intermediul expozițiilor și altor evenimente, oferă informații despre comunitatea locală;
- promovarea științei participative în cadrul bibliotecilor;
- diversitatea culturală: într-o societate diversă din punct de vedere cultural, proiectul permite diferitelor grupuri să-și păstreze patrimoniul cultural și astfel să promoveze diversitatea culturală;
- dezvoltarea comunității: o gamă largă de activități și programe comunitare, care sprijină dezvoltarea comunității sau a societății în general;
- combaterea analfabetismului funcțional;
- bunăstarea individuală: lectura și studiul, instruirile aduc beneficii utilizatorilor, măresc competențele la angajarea în câmpul muncii;
- conservarea patrimoniului cultural ca valoare potențială

pentru generațiile viitoare.

Sistemul de Raportare Online (ORT) www.ort.bnrm.md este un produs realizat inițial de Programul Național Novateca și include indicatori specifici activității de bibliotecă, cuprinzând următoarele compartimente: intrări fizice la bibliotecă; servicii moderne de bibliotecă; statistica instruirilor; investiții, donații și contribuții; istorii de succes; parteneriate; evenimente profesionale; servicii publice electronice. Sistemul online de raportare ORT este un instrument de monitorizare care permite vizualizarea datelor lunar, realizarea studiilor în domeniu, schimbul de experiențe și bune practici, oferă posibilitatea de a calcula beneficiile serviciilor livrate de bibliotecă și evaluarea și impactul activității bibliotecilor publice teritoriale.

Pentru a demonstra impactul activităților de promovare a lecturii în cadrul ediției a treia a Programului Național *Lectura-Central-2020*, pe parcursul derulării programului în Sistemul de Raportare Online (ORT), a fost inclus compartimentul „Programul Național LecturaCentral”. Bibliotecile publice teritoriale au posibilitatea de a colecta, agrega indicatorii statistici și calcula indicatorii de performanță, specificați în tabelul de mai jos.

Indicatorii statistici	Indicatori de performanță
Activități informaționale de promovare a lecturii organizate în cadrul PNLC (număr de activități)	utilizatori activi ca % din populația unui grup țintă
Activități informaționale de promovare a lecturii organizate în cadrul PNLC (număr de participanți)	intrări în bibliotecă per utilizator/ per locuitor
Activități culturale de promovare a lecturii organizate în cadrul PNLC (număr de activități)	împrumuturi de documente per utilizator/per locuitor

Activități culturale de promovare a lecturii organizate în cadrul PNLC (număr de participanți)	număr de participanți per activitate culturală
Activități culturale de promovare a științei participative organizate în cadrul PNLC (număr de activități)	participanți la activități culturale ca % din populație
Activități culturale de promovare a științei participative organizate în cadrul PNLC (număr de participanți)	număr de ore de instruire per participant la sesiuni de instruire
Activități de promovare a „Topului celor mai citite 10 cărți” (număr de activități)	participanți la sesiuni de instruire ca % din populație
Număr total de împrumuturi ale cărților din „Topul celor mai citite 10 cărți”	număr de utilizări ale echipamentului per utilizator/cap de locuitor
Activități de promovare a „Topului celor mai citite 10 cărți” (număr de activități)	locuri pentru public per utilizator/cap de locuitor
Forme și metode de organizare a activităților de promovare a „Topului celor mai citite 10 cărți” (text)	spațiile pentru public per utilizator/per locuitor
Materiale promoționale elaborate în cadrul PNCL/inclusiv în format electronic (număr de materiale)	rata de utilizare a paginii Web
Promovarea PNCL pe rețelele de socializare administrate de bibliotecă (număr de postări)	rata de actualizare a postărilor pe rețele sociale
Implicarea partenerilor în activitățile de promovare a cărții și lecturii, organizate în cadrul PNLC (număr de parteneri)	

Istoria de succes nr. 1 (informații despre impact asupra utilizatorilor: număr de activități de formare a competențelor de cultura lecturii/cultura informației, analiza succintă a mini-sondajelor realizate pentru a determina ce competențe noi au dezvoltat utilizatorii etc.)	
Istoria de succes nr. 2 (informații despre impact asupra dezvoltării comunității/impact social: sondaje realizate pentru a determina rezonanța PNCL în mediul comunitar – impresii/comentarii, aprecieri din partea populației comunității servite etc.)	

Pentru a demonstra impactul activităților de promovare a cunoașterii și lecturii din cadrul PNCL, bibliotecile raportoare pot realiza studii și analize comparative, informația primară fiind extrasă din Sistemul de Raportare Online (ORT) pentru perioada de referință.

Un exemplu bun de urmat este realizarea studiului „Implicarea bibliotecilor în implementarea Programului Național Lectura-Central prin prisma indicatorilor statistici (ediția a III-a, anul 2020)”. *Mod de acces:* <http://bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202021.pdf>

Indicatorii statistici și de performanță vor fi reflectați în raportul analitic anual, vor fi utilizați în scopuri de evaluare a performanței bibliotecii în comparație cu anii precedenți, vor servi ca bază pentru planificarea activității și vor fi utilizați în activități de advocacy și de promovare prin intermediul paginii Facebook „Programul Național *LecturaCentral*” (<https://www.facebook.com/pnlc.bnrm>), al grupului public de discuții pe Facebook „*LecturaCentral*” (<https://www.facebook.com/groups/205286133498142>), prin zeci de postări

zilnice, care vor reflecta multitudinea formelor și metodelor de activități organizate de bibliotecile din Republica Moldova.

Prin activitățile organizate în anul 2021 în cadrul ediției a patra a proiectului cultural Programul Național *LectuaCentral*, bibliotecile au oportunitatea de a demonstra societății rolul primordial al lecturii în realizarea actului educațional, în dezvoltarea capacităților cognitive, aptitudinale și atitudinale ale omului pe parcursul vieții.

Referințe bibliografice:

1. Butuc, Liviu. Bibliografia personalităților locale. In: Compendiu de biblioteconomie / Liviu Butuc. Buzău: Aldin, 2011. pp. 320-321. ISBN 978-606-92961-0- 3.
2. Corghenci, Ludmila, Angela Drăgănel. Politici de cercetare în biblioteca publică. Recomandări metodologice în sprijinul elaborării documentului instituțional [online]. [citată 05.04.2021]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1102>
3. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor” [online]. [citată 05.04.2021] Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf>
4. Ghidul activităților de îndrumare metodică în bibliotecile publice [online]. [citată 07.04.2021] Disponibil : <https://www.slideshare.net/bibliotecibihorene/ghidul-activitatilor-de-indrumare-metodica-n-bibliotecile-publice>
5. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 11620:2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru bibliotecii” [online]. [citată 06.04.2021] Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Indicatori-de-performanta-2018.pdf>
6. Popa, Valentina, Lilia POVESTCA. Implicarea bibliotecilor în implementarea programului național lecturacentral prin prisma indicatorilor statistici (ediția a III-a, anul 2020) [online]. [citată 05.04.2021]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202021.pdf>
7. Zavtur, Natalia. Instrumente de evaluare ale impactului bibliotecii universitare: criterii și indicatori [online]. [citată 06.04.2021] Disponibil: http://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/1501/Conf_Bibl_2018_p3-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

PROMOVAREA LECTURII CA BAZĂ PENTRU DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ

Bibliografie

Selecție:

Margareta CEBOTARI

Monografii, ghiduri, culegeri de articole

1. GHICOV, Adrian. Lectura atitudinală și creațiile verbale ale elevilor : Ghid pentru profesori / Adrian Ghicov. – Chișinău : IȘE, 2019 (Tipogr. „Print-Caro”). – 66 p. – ISBN 978-9975-48-166-3. – Mod de acces: https://ise.md/uploads/files/1577221864_lectura_atitudinala_si_creatiile_verbale_ale_elevilor.pdf (Accesat 22.03.2021).

2. ÎNVĂȚAREA pe tot parcursul vieții / Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. – Mod de acces: <https://mecc.gov.md/ro/content/invatarea-pe-tot-parcursul-vietii>(Accesat 22.03.2021).

3. LAU, Jesus. Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți / Jesus Lau ; redactare și traducere: Nelly Țurcan, Maria Vatamanu, Natalia Cheradi ; Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova. – Chișinău : Gunivas, 2010. – 64 p.

4. LECTURA și scările : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Clubul Homo Aestheticus ; director general: Elena Pintilei ; consultant științific, prefață: Mihai Cimpoi ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Angela Drăgănel. – Chișinău : Prut Internațional : BNRM, 2020. – 384 p. – ISBN 978-9975-54-455-9 (Prut Internațional). – ISBN 978-9975-3361-9-2 (BNRM). – DOI: 10.5281/zenodo.3695065 – Mod de acces: <http://moldis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1081/Lectura%20>

[%c8%99i%20sc%c4%83rile%20cu%20DOI.pdf?sequence=5&isAllowed=y](#)(Accesat 22.03.2021).

5. MANUALUL formatorului / alcătuitori: Otilia-Ștefania Păcurari, Valeria Șterbeț, Adriana Eșanu. – Chișinău : Foxstrot, 2014. – 98 p. – ISBN 978-9975-120-27-2.

6. MEMORANDUM asupra Învățării Permanente / Comisia Comunităților Europene. – Mod de acces: https://usarb.md/wp-content/uploads/2019/03/Memorandum-asupra-invatarii-permanente-din-30_10_2000_Bruxelles.pdf (Accesat 18.03.2021).

7. MIHAILOV, Veronica. Dezvoltarea reprezentării sociale la adulți în realizarea procesului de învățare pe tot parcursul vieții : Ghid metodologic pentru psihologi și lucrători sociali / Veronica Mihailov ; Institutul de Științe ale Educației. – Chișinău : Lyceum, 2018. – 88 p. – ISBN 978-9975-48-149-6.

8. TEMPLE, Charles. Aplicarea tehnicilor de dezvoltare a gândirii critice : Ghidul IV / Charles Temple, Steele Jeannie, Kurtis S. Meredith ; adaptare: Tatiana Cartaleanu, Olga Cosovan. – Chișinău, 2003. – 94 p. – Supliment al revistei *Didactica pro...* – Mod de acces: <http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2016/09/4.pdf> (Accesat 20.03.2021).

Articole în culegeri și ediții periodice

9. BATOG, Mariana. Semnificația și impactul procesului de învățare pe tot parcursul vieții : (studiu experimental) / Mariana Batog // *Psihologie : Revistă științifico-practică*. – 2016. – Nr 3/4. – P. 29-38. – ISSN 1857-2502.

10. CARABET, Natalia. Dezvoltarea personală – un obiectiv prioritar pe parcursul vieții / Natalia Carabet // *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului : Conferință științifică a profesorilor și cercetătorilor / Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”*. – Chișinău, 2019. – P. 10-19. – Mod

de acces: <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/handle/123456789/1742>
(Accesat 22.03.2021).

11. CARTALEANU, Tatiana. Proiectarea trainingului/ proiectarea sesiunii / Tatiana Cartaleanu // Ghid de proiectare a activităților de formare în educația a adulților / coordonator: Lilia Nahaba. – Chișinău, 2015. – P. 26-36. – Mod de acces: http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2017/04/DVV_ghid.pdf
(Accesat 22.03.2021).

12. CÂMPEANU, Claudia. Lectura critică. Cum citim? / Claudia Câmpeanu. – București, 2018. – Prezentare PowerPoint. – 28 slide. – Mod de acces: <http://cursuri.sas.unibuc.ro/redactare/wp-content/uploads/2019/01/Campeanu-cum-citim.pdf> (Accesat 02.03.2021).

13. CEBOTARI, Margareta. Rolul bibliotecilor în formarea deprinderilor de lectură pe parcursul vieții / Margareta Cebotari // Lectura și scările : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Clubul Homo Aestheticus ; director general: Elena Pintilei ; consultant științific, prefață: Mihai Cimpoi ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Angela Drăgănel. – Chișinău : Prut Internațional : BNRM, 2020. – P. 64-85. – Mod de acces: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1108/Cebotari_Rolul_bibliotecilor.pdf?sequence=1&isAllowed=y
(Accesat 15.03.2021).

14. CORGHENCI, Ludmila. Cultura lecturii și cultura informației: interferențe și condiționare reciprocă / Ludmila Corghenci // Lectura și scările : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Clubul Homo Aestheticus ; director general: Elena Pintilei ; consultant științific, prefață: Mihai Cimpoi ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Angela Drăgănel. – Chișinău : Prut Internațional : BNRM, 2020. – P. 33-38. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1108/>

Cebotari Rolul bibliotecilor.pdf?sequence=1&isAllowed=y
(Accesat 15.03.2021).

15. COROPCEANU, Aliona. Modalități de dezvoltare a competențelor lectorale prin atelierul de lectură / Aliona Coropceanu // *Învățătorul Modern*. – 2018. – Nr 1. – P. 26-27.

16. CRISTEA, Sorin. Educația pentru lectură / Sorin Cristea // *Didactica Pro...* – 2013. – Nr 2. – P. 54-56. – ISSN 1810-6455. – Mod de acces: http://www.prodidactica.md/revista/Revista_78.pdf (Accesat 22.03.2021).

17. DEZVOLTAREA competenței de lectură // Educație prin lectură : Ghid metodic interdisciplinar. – Cluj, 2013. – P. 19-23. – Mod de acces: http://www.ccdcluj.ro/Fisiere/2018-2019/Biblioteca/Resurse_educationale/Ghiduri%20E-formare/07.%20Ghid%20-%20Educatie%20prin%20lectura.pdf (Accesat 10.03.2021).

18. DMITRIC, Ecaterina. Analfabetismul funcțional prin prisma abordării filosofice / Ecaterina Dmitric // *Magazin bibliologic*. – 2020. – Nr 1/2. – P. 43-47. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202020.pdf> (Accesat 10.04.2021).

19. DOMNIȚEANU, Aurelia. Dezvoltarea competenței de lectură prin intermediul textelor multimodale / Aurelia Domnițeanu // *Didactica Pro...* – 2019. – Nr 1. – P. 54-56. – ISSN 1810-6455. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/en/vizualizare_articol/108026 (Accesat 02.03.2021).

20. FLUERAȘ, Vasile. Atelierul de lectură – modalitate optimă de formare a lecturii reflexive / Flueraș Vasile // *Cadrul didactic – promotor al politicilor educaționale*. – 2019. – P. 644-654. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/644-654.pdf (Accesat 16.03.2021).

21. FURDUI, Emilia. Reprezentări sociale privind fenomenul „învățare pe tot parcursul vieții” / Emilia Furdui // *Școala modernă:*

provocări și oportunități : Conferință Științifică Internațională. – Chișinău, 2015. – P. 474-477. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/474-477_2.pdf (Accesat 02.03.2021).

22. GHICOV, Adrian. Construcția pedagogică a lecturii / Adrian Ghicov // Didactica Pro... – 2013. – Nr 2. – P. 9-14. – ISSN 1810-6455. – Mod de acces: http://www.prodidactica.md/revista/Revista_78.pdf (Accesat 22.02.2021).

23. GHICOV, Adrian. Creațiile verbale ca factor al dezvoltării personale / Adrian Ghicov // Ghicov, Adrian. Lectura atitudinală și creațiile verbale ale elevilor : Ghid pentru profesori / Adrian Ghicov. – Chișinău : IȘE, 2019 (Tipogr. Prin-Caro”). – P. 38-47. – ISBN 978-9975-48-166-3. – Mod de acces: https://ise.md/uploads/files/1577221864_lectura_atitudinala_si_creatiile_verbale_ale_elevilor.pdf (Accesat 22.02.2021).

24. GHICOV, Adrian. Formarea și evaluarea competențelor lingvistice și literare: note definitorii / Adrian Ghicov // Didactica Pro... – 2012. – Nr 5/6 – P. 19-22. – ISSN 1810-6455. – Mod de acces: http://www.prodidactica.md/revista/Revista_75-76.pdf (Accesat 22.02.2021).

25. GRAUR, Smaranda. Importanța lecturii în formarea competențelor de comunicare / Smaranda Graur // Lectura de plăcere: de la teorie la exemple de bune practici : Simpozionul Național „Importanța stimulării interesului pentru lectura de plăcere la elevi”, Cluj-Napoca, iunie, 2018 / coord. vol.: Mihaela Popescu. – Cluj Napoca, 2018. – P. 5-7. – Mod de acces: <http://www.ccdcluj.ro/Fisiere/2018-2019/CDI/Resurse/Lectura%20de%20placere.pdf> (Accesat 22.03.2021).

26. HADÂRCĂ, Maria. Competența de lectură – concept, structură și mediu de formare / Maria Hadârcă // Limba Română. – 2015. – Nr 3/4. – Mod de acces: <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3167> (Accesat 22.03.2021).

27. HADÂRCĂ, Maria. Metode și tehnici de evaluare autentică a competenței de lectură / Maria Hadârcă // *Limba Română*. – 2014. – Nr 3. – Mod de acces: <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2427> (Accesat 18.03.2021).

28. HAREA, Gabriela. Biblioteca școlară – factor esențial în stimularea interesului elevilor pentru lectură / Gabriela Harea // *Biblioteca*. – 2016. – Nr 12. – P. 353-355. – ISSN 1220-3386.

29. KNOLL, Adolf. Adolf Knoll: „Există o tradiție îndelungată a lecturii și a bibliotecilor în cultura cehă...” : Interviu cu Adolf Knoll, secretar pentru știință, cercetare și relații internaționale al Bibliotecii Naționale a Republicii Cehe / Adolf Knoll ; interviu realizat de Vera Osoianu // *Magazin bibliologic*. – 2017. – Nr 3/4. – P. 125-129. – (Oameni în Profesie. Profesie prin Oameni). – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2017-3-4.pdf> (Accesat 03.04.2021).

30. KULIKOVSKI, Lidia. Educația pe tot parcursul vieții: bibliotecarii și utilizatorii în aceeași abordare / Lidia Kulikovski // *Biblioteca*. – 2010. – Nr 1. – P. 14-15. – ISSN 1220-3386.

31. MIDONI, Valeria. Atelierul de lectură – o oportunitate de diversificare a metodelor de lucru asupra textelor literare / Valeria Midoni // Conferința științifico-practică națională „Oportunități de dezvoltare și optimizare curriculară pe aria *limbă și comunicare* în gimnaziu și liceu”. – Chișinău, 2017. – P. 116-121.

32. OSOIANU, Vera. Lectura ca prioritate la orice nivel de responsabilitate / Vera Osoianu // *Cartea. Biblioteca. Cititorul : Buletin metodic / Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova ; Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”*. – Chișinău, 2018. – Fascicula 27 – P. 25-32. – ISSN 1857-1182.

33. Osoianu, Vera. Programul Național *LecturaCentral-2020: bilanțuri, lecții și împliniri* / Vera Osoianu // *Magazin bibliologic*. –

2021. – Nr 1/2. – P. 84-86. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202021.pdf> (Accesat 03.04.2021).

34. PESANTEZ POZO, Carmen-Leocadia. Simpozionul regional „Rolul complementarității educației formale-nonformale în dezvoltarea personală a elevului” / Carmen-Leocadia Pesantez Pozo // Biblioteca. – 2016. – Nr 4. – P. 124-125. – ISSN 1220-3386.

35. PILCHIN, Maria. Lecturile poetice în mediul online al bibliotecii - un mecanism de dezvoltare a inteligenței emoționale a utilizatorului / Maria Pilchin // Magazin bibliologic. – 2020. – Nr 3/4. – P. 124-128. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4_2020.pdf (Accesat 20.03.2021).

36. POP, Claudia. Stimularea activităților de lectură în bibliotecile școlare și centrele documentare de informare = Stimulating reading activities in school libraries and in Centers for Documentation and Information / Claudia Pop // Revista română de biblioteconomie și știința informării = Romanian review of library and information science. – 2016. – Vol. 12, Nr 1. – P. 49-58.

37. PORUMBEANU, Octavia-Luciana. Educația pentru informație / Octavia-Luciana Porumbeanu // Porumbeanu, Octavia-Luciana. Managementul cunoașterii și structurile info-documentare / Octavia-Luciana Porumbeanu. – Ed. a 2-a, revăzută și prelungită. – București : Editura Universității din București, 2011. – P. 223-253.

38. RADU, Ala. Textul literar: condiții și oportunități / Ala Radu // Conferința științifico-practică națională „Oportunități de dezvoltare și optimizare curriculară pe aria limbă și comunicare în gimnaziu și liceu” : Rezumatele comunicărilor / Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău, 2017. – P. 162-167.

39. RECOMANDAREA Consiliului Europei din 22 mai 2018

privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții // Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. – 2018. – 4 iun. – Mod de acces: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN) (Accesat 28.03.2021).

40. ȘAVGA, Larisa. Implementarea modelului european de învățare pe tot parcursul vieții în Republica Moldova / Larisa Șavga // Akademos. – 2020. – Nr 1. – P. 122-129. – ISSN 1857-0461. – eISSN 2587-3687.

41. ȚÂMPĂU, M. Studiul de caz – mijloc de dezvoltare a competențelor de comunicare / M. Țâmpău // Probleme ale științelor socioumane și modernizării învățământului. – 2009. – Vol. I. – P. 561-565.

42. ȚURCAN, Nelly. Comunicarea științei și educația în societatea bazată pe cunoaștere / Nelly Țurcan, Valentin Dorogan // Educație pentru comunicare : Volum omagial dedicat profesorului Laurențiu Șoitu. – Iași : Universitatea „A.I. Cuza”, 2015. – P. 283-291. – Mod de acces : <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1092> (Accesat 24. 07. 2020).

43. ȚURCAN, Nelly. Lectura în contextul mișcării Știința Deschisă / Nelly Țurcan // Lectura și scările : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Clubul Homo Aestheticus ; director general: Elena Pintilei ; consultant științific, prefață: Mihai Cimpoi ; coordonatori de ediție: Vera Osoianu, Angela Drăgănel. – Chișinău : Prut Internațional : BNRM, 2020. – P. 64-85. – Mod de acces: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1091> (Accesat 24.02.2021).

44. VASILICA, Victoria. Promovarea cărții și a lecturii: experiențe inteligente / Victoria Vasilica // Magazin bibliologic. – 2020. – Nr 1/2. – P. 48-51. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202020.pdf> (Accesat 12.03.2021).

45. БОРОДИНА, В. А. Радостный и полезный труд : О общении к чтению классической восточной поэзии : Опыт когнитивного практикума / В. А. Бородина // Библиотечное дѣло. – 2017. – № 04. – С. 7-12.

46. ГУБИНА, Е. В. Возможности популярной (рекомендательной) онлайн-библиографии в продвижении чтения / Е. В. Губина, О. В. Решетникова // Библиотековедение. – 2019. – Т. 68, № 6. – С. 593-603.

47. ЖАРИКОВА, А. Н. Поверхностный читатель : Чтение без разума / А. Н. Жарикова // Библиотечное дѣло. – 2017. – № 20. – С. 42-44.

48. КОЛЕСНИКОВА, О. И. Развитие читательской культуры юности как гуманитарно-педагогическая проблема / О. И. Колесникова, Е. В. Русских // Библиосфера. – 2016. – № 2. – С. 31-37.

49. КУЛЬЧИЦКАЯ, Н. Н. Жизнь в заповеднике : Фестиваль творческого чтения / Н. Н. Кульчицкая, Е. М. Аничкина // Библиотечное дѣло. – 2017. – № 12. – С. 27-29.

50. МАРКОТКИН, М. Ю. Снова о чтении / М. Ю. Маркоткин // Библиография. – 2016. – № 1. – С. 3-16.

51. МИХАЙЛЕНКО, И. В. Методика создания списков рекомендованных журналов по направлениям науки / И. В. Михайленко, М. В. Гончаров // Научные и технические библиотеки. – 2017. – № 10. – С. 47-53.

52. ПАВЛИЧЕНКО, И. А. Формирование научного мировоззрения молодежи на базе публичной библиотеки / И. А. Павличенко // Научные и технические библиотеки. – 2019. – № 2. – С. 52-59.

53. РУДНЕВ, В. Н. Осмысленное восприятие читателем художественного текста / В. Н. Руднев // Библиосфера. – 2017. –

№ 1. – С. 79-81.

54. САВКИНА, С. В. Мультимедийные продукты библиотек как средства привлечения детей к чтению / С. В. Савкина, Ю. В. Жегульская // Библиотековедение. – 2019. – Т. 68, № 4. – С. 363-373.

55. СКВОРЦОВА, Е. А. Актуальные форматы: Продвижение чтения / Е. А. Скворцова // Библиотечное дѣло. – 2019. – № 22. – С. 36-37.

56. СМЕТАННИКОВА, Н. Н. Чтение, грамотность, читательская компетентность: стратегия развития / Н. Н. Сметанникова // Библиотековедение. – 2017. – Т. 66, № 1. – С. 41-48.

57. СОКОЛОВ, А. В. Рабочая дефиниция книжной культуры: преамбула межнаучного диалога / А. В. Соколов // Библиография. – 2019. – № 5. – С. 14- 37.

58. ФЕДОТОВА, Е. А. Популяризация через библиотечные проекты: Раскрываем фонды - лекции, семинары, выставки / Е. А. Федотова // Библиотечное дѣло. – 2019. – № 18. – С. 27-31.

59. ЧЕРНЕЦ, В. Р. Как стимулировать читательский спрос: В поиске новых форматов / В. Р. Чернец // Библиотечное дѣло. – 2016. – № 11. – С. 2-4.

Surse online

60. BOLOGAN, Tatiana. Literația vizuală: de la ludicul desenei la țesătura textului / Tatiana Bologan. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/23-32_0.pdf (Accesat 20.03.2021).

61. CÂMPEANU, Claudia. Lectura critică. Cum citim? / Claudia Câmpeanu. – București, 2018. – Prezentare PowerPoint. – 28 slide. – Mod de acces: <http://cursuri.sas.unibuc.ro/redactare/wp-content/uploads/2019/01/Campeanu-cum-citim.pdf> (Accesat 20.03.2021).

62. COSOVAN, Olga. Atelierul de lectură : Formarea cititorului reflexiv / Olga Cosovan. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Atelier%20de%20lectura_formarea%20cititorului%20reflexiv.pdf (Accesat 26.03.2021).

63. DUMINICĂ, Stella. Formarea competențelor de comunicare orală la preșcolari / Stella Duminică. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/345-348_5.pdf (Accesat 22.03.2021).

64. GOLUBIȚCHI, Silvia. Impactul educației permanente în dezvoltarea personalității / Silvia Golubițchi, Elena Danu. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/impactul%20educatiei%20permanente%20in%20dezvoltarea%20personalitatii.pdf (Accesat 11.02.2021).

65. LITERAȚIE și dezvoltarea stării de bine. – Mod de acces: <https://edunetworks.ro/activitate/competente-de-literatie-la-elevii-din-ciclul-primar-respectiv-abilitatile-de-a-identifica-intelegere-exprima-crea-si-interpreta-concepte-sentimente-fapte-si-opinii-atat-verbal-cat-si-in/> (Accesat 18.03.2021).

66. MESEȘAN, Nicoleta. Literația între teorie și practică / Nicoleta Meseșan. – Mod de acces: http://ccdcluj.ro/Fisiere/2018-2019/Preuniversitaria/pdf/Creativitate/Mesesan_Nicoleta_Literatia_%C3%AEntre%20teorie%20%C8%99i%20practic%C4%83.pdf (Accesat 20.03.2021).

67. OSTAȘ, Olga. Atelierul de lectură: formarea cititorului reflexiv / Olga Ostaș. – Mod de acces: <http://ostasolga.blogspot.com/2015/12/atelierul-de-lectura.html> (Accesat 22.02.2021).

68. POPA, Viorica. Atelierele de creație: de la lectura imaginii la lectura scrierii / Viorica POPA. – Mod de acces: http://dspace.usarb.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/3823/Popa_V_ateliere_de_creat.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Accesat 01.03.2021).

69. POȘTAN, Liliana. Conceptul educație pe parcursul vieții: abordarea motivațională din perspectiva formării adulților / Liliana Poștan. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Conceptul%20educatiei%20pe%20parcursul%20vietii.pdf (Accesat 12.03.2021).

70. STORYTELLING pas cu pas [editat 18.06.2013]. – Mod de acces: <https://www.nonformalii.ro/metode/storytelling-arta-povestirii/storytelling-pas-cu-pas> (Accesat 11.03.2021).

71. VERDEȘ, Tatiana. Dezvoltarea competenței de cultura lecturii : Biblioteca – actor important al procesului lectoral. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/dezvoltarea-competenei-de-cultura-lecturii-biblioteca-actor-important-al-procesului-lectoral-dr-tatiana-verde> (Accesat 11.03.2021).

AUTORII ARTICOLELOR

CEBOTARI, Margareta – specialist principal, secția Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, membru al Comitetului Tehnic nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”

E-mail: mcebotari@bnrm.md

CORGHENCI, Ludmila – șef al Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

E-mail: lcorghenci@bnrm.md

DMITIRC, Ecaterina – șef al secției Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

E-mail: dbiblio@bnrm.md

DRĂGĂNEL, Angela – specialist principal, secția Studii și cercetări, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

E-mail: adraganel@bnrm.md

GHIMPU, Natalia – specialist principal, secția Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

E-mail: nghimpu@bnrm.md

OSOIANU, Vera – Director adjunct, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

E-mail: bnrmvo2012@gmail.com

POPA, Valentina – șef al Centrului de Statistică, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

E-mail: statistica@bnrm.md

POVESTCA, Lilia – specialist principal, Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

E-mail: lpovestca@bnrm.md

UCRAINCIUC, Svetlana – specialist principal, Centrul de Statistică, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

E-mail: s.ucrainciuc@bnrm.md

VASILICA, Victoria – șef al secției Studii și Cercetări, Biblioteca Națională a Republicii Moldova

E-mail: studiisicercetaribnrm@gmail.com

Apărut: 2021
Bun de tipar: 00.06.2021
Coli de tipar: 6
Tiraj: 10 ex.

Tiparul sub comanda nr. 13,
executat la Centrul editorial-poligrafic al BNRM,
Str. 31 August 1989, nr. 78A
Chişinău